

СЕМЕЙНО ОГНИЩЕ

ИЛЮСТРОВАННО ДОМАШНО СПИСАНИЕ.

Излиза всѣкий мѣсецъ

Редакторка: М. Недѣлкова-Попова.

ИЗДАВА ДРУЖЕСТВОТО „СЪЮЗЪ“
въ гр. Варна.

Година I. Септем. 1895 г., Брой 9.

ВАРНА.

Печатница на К. Николовъ.

1 8 9 5

Съдържание на брой IX.

	Стр.
I. ЩАСТИЕТО НА ПЕНДЕНИНГИТЪ. Отъ Елисавета В. Беллами.	193
II. ЛУДОВИКЪ АГАСИЗЪ. Изъ книгата: „Бѣдни момчета, които сж се прочули,“ на Сара К. Болтонъ, Съ картина.	200
III. ЖЕННИ ЛИНДЪ. Изъ книгата: „Момичета, които сж се прочули,“ на Сара К. Болтонъ. Съ Картина.	204
IV. РАЗВИТИЕТО НА ЛЪЖАТА У ДѢЦАТА И ОПАСТНОСТЪТА ОТЪ НЕЯ ЗА ВЪЗРАСТНИТЪ. Отъ Д-ръ. В. Якубовичъ. Превелъ: Т. Ганчевъ.	209
V. ДѢЦА-ПИЯНИЦИ: Превелъ отъ Руски: Т. Ганчевъ.	211
VI. КАКЪ МОЖЕ ЕДНА ЖЕНА ДА СЕ ПОДДЪРЖА САМА?	213
VII. РЖКОДѢЛНИЯ ОТДѢЛЪ: Тантела № 1); Тантела № 2). Съ двѣ иллюстрации.	214
VIII. УПЪТВАНИЕ ПО ГОТВАРСТВОТО: Къщния хезметъ: Бабени тиганици; Пет-мезени питки.	216
IX. ОБЯВЛЕНИЯ НА КОРИЦИТЪ.	

ОТЪ АДМИНИСТРАЦИЯТА.

 Молимъ абонатитъ си, да прибързатъ и внесжтъ абонамента си, като се отнесжтъ до книжарницата на **А. В. Велчевъ, — Варна.**

Условиата ни за настоятели.

Който ни събере до 10 абонати предплативши задържа за себе си по 10 %. За отъ 10 — 50 абонати отбива е по 15 %, а за отъ 50 абонамента на горѣ отбива е по 20 %.

Писма съ пощенски бонове, или записи да сж предплатени.

Всички писма пратени до редакцията, или до книжарницата на **А. В. Велчевъ**, относително Списанието, трѣбва да сж платени на пощата.

СПИСАНИЕТО НИ ТЪРСИ АГЕНТЪ.

Желающитъ за споразумѣние, да се отнесжтъ до **Книжарницата на А. В. Велчевъ, въ градъ Варна.**

СЕМЕЙНО ОГНИЩЕ

ИЛЮСТРОВАННО ДОМАШНО СПИСАНИЕ

ИЗЛИЗА ВЪ КРАЯ НА ВСЪКИЙ МЪСЕЦЪ.

Година I.

Септемврий, 1895 год.

Брой 9.

Щастието на Пенденингитъ.

(Продължение отъ брой 8.)

III.

Г-жа. Грейсонъ придръпа Естиръ, подъ стъ-
ката на едно манделово дърво — защото
макаръ, че бѣше презъ послѣднитѣ дни на
мѣсецъ Мартъ, пълната стара жена не обича-
ше силнитѣ лучи на слънцето. „Хж, син-
ко, азъ се надѣвахъ ти да ми раскажешъ все-
ко, „каза тя съ отчаянъ гласъ.“ Банкета и Шек-
спировата вечеринка, както знаешъ, щѣхъ да се
даждътъ на двадесетъ и третий Априлъ.“

„Да,“ отговори Естиръ твърдѣ заинтересу-
вано. Тя очакваше Шекспировата вечеринка да
стане причина да се сдобри съ Г-ца. Трентъ,
като бѣше увѣрена, че Либби Динъ не можеше
да угоди на вискателната госпожица; но сега
сърдцето ѝ започнѣ по-бърже да тупа, като се
се страхуваше, да не би да чуе нѣщо, което не
неочакваше.

„Е, добръ, ний слушаеме, че Г-ца. Трентъ
е напустѣла съвѣтъ планътъ си,“ каза Г-жа.
Грейсонъ,“ думала, че много затруднение щѣло
да стане. Сестра ми, Ханна, и азъ твърдѣ мно-
го съжеляваме, че тѣй станѣ съ тебе.“

„О, недѣйте да се тревожите толкова зара-
ди мене!“ се извика Естиръ, много задоволена
отъ най-послѣдната новина. „Г-ца. Трентъ ѝ е
мжчно за мене!“ си мислѣше тя и се увѣрява-
ше, че има още време за послѣдната да измѣ-
ни ума си, още веднѣжъ.

„Е, добръ, азъ ще кажѣ на Ханна, че не
ти е твърдѣ много мжчно,“ въздѣхнѣ неодобри-
телно Г-жа. Грейсонъ. „Но младитѣ хора, ни-
кога непредвиждатъ — ехъ, хайде, гледай си
работата, прекарвай весело времето си!“ Из-
веднѣжъ промѣни съжалителния си тонъ, и за-
почнѣ по-весело да говори; нѣщо, което Естиръ
не можеше да разбере. „Синко, ти се весели,
догдѣто можешъ. И съ „живания на глава“ и

много „усмивки,“ Г-жа Грейсонъ каза на бър-
же сбогомъ.

Подиръ минута време Естиръ разбра тай-
ната на бързото ѝ замишуване, като съзрѣ
единъ високъ, русъ, добръ облѣченъ, младъ гос-
подинъ, който вървѣше изъ улицата. „Каква
е стара жена!“ си измърмори тя, като чувству-
ване, че страшитѣ ѝ пламнѣхъ; „Хж, сега и
той ще си помисли, че се нечервнѣхъ отъ удо-
волствие, гдѣто се срѣщамъ се него.“

Макаръ, че бѣше твърдо увѣрена, че мал-
ко, или почти никакъ, се не грижеше за Артуръ
Хакеттъ, Естиръ не се трудише да скрие, че
другарството му на тази минута би ѝ направи-
ло удоволствие. Тя знаеше, че кой да е гос-
пожица, която минута изъ онази улица, би по-
желала да бѣде на мѣстото ѝ. „Малко награда
за това що изгубвамъ,“ си каза тя презрители-
но, но пакъ на нукъ на себе си, видн се, ти
му се доволно усмихнѣ, като го поздрави, за
да го задържи.

„Днесъ не е единъ отъ занятитѣ ви дни,“
каза Артуръ Хакеттъ, като вървѣхъ. „Видн се,
че празнувате, а и на мене ми се иска да праз-
нувамъ.“

„И вий ли искате да празнувате? Но вий
постоянно празнувате,“ отвърнѣ Естиръ. „Стру-
ва ми се, че трѣбва много да ви дотѣга отъ
такъвъ животъ. Кой знае може да ви е до-
тѣгнѣло.“

„Какъ обожавате труда,“ се измѣ той. „У-
вѣрявамъ ви, че ѝ азъ можъ да се занимавамъ
— но по моему.“

„Разбира се, никой не може да ви надми-
не въ измисленіе на начини и способи, за да
прекарвате времето си.“

„Ахъ,“ каза той, „азъ знамъ по тона на
гласа ви, че не одобрявате моето занимание;

но увѣрявамъ ви, днесъ не желаѣх да ме попра-
вижтъ съ подигравки“ — и изведнѣжъ почна
да се изглежда серпозенъ — „защо не ходите
вече у Г-ца. Трентъ?“

Естиръ се обърнѣ на бърже и го поглед-
на остро. „Не ви ли е расправила всичко?“
попита тя студено.

„Увѣрявамъ ви, че не ми е нищо казала.
Когато ѣх попитахъ, по коя причина отсъ-
ствувате, тя ми само каза, че виѣ по предпо-
читате да стоите у дома си.“

„Виѣ попитахте ли ѣх? каза Естиръ съ
единъ видъ неодобрение.

„Да, азъ ѣх попитахъ, само това. Сега ис-
камъ да питамъ васъ — недѣйте да се дока-
чате, недѣйте ме криво разбира,“ той се пре-
сѣче, но пакъ прибърза за да довърше, като
се страхуваше че куража му ще изчезне —
„майка ми ли е причината, искамъ да кажа —
азъ ли съмъ?“

„Горко, не!“ отговори Естиръ презрително.
„Съжелявамъ, че трѣбва да нанесѣ такъвъ у-
даръ на — извинѣте — на вашето себеува-
жение; но увѣрявамъ ви, че причината на мо-
ето неходение, у Г-ца. Трентъ, не е, ни Г-нъ.
ни Г-жа. Хакетъ.“

„Хж, ето, че пакъ сбъркахъ,“ извика той
възмутено. „Но заслужвамъ всичко, което
искате да ми кажете. Въ този случай, обаче,
виѣ ме криво разбрахте. Азъ не съмъ каймака
на празнота и тщеславие, както ви се видѣ.
Само ако можахъ да ви накарамъ да ме из-
слушате —.“

„Днесъ съмъ много заета,“ го пресѣче
Естиръ. „Всичкиѣ ми дни сѣ заети. Трѣбва
да се отбѣжъ отъ главната улица точно тука.“

„Не можъ ли да дойдѣ съ васъ по ната-
тъкъ?“ се молѣше той.

„Ни една крачка по-вече! Сбогомъ.“ И съ едно,
не много внимателно, поклоняване съ главата
си го остави.

„Много мисли за себе си той,“ си думаше
Естиръ, като вървѣше по пѣтя си;“ но нѣма
полза да се приструвамъ, че не ми направѣ
удоволствие да върви съ мене — разбира се,
че не го държѣ за по-вече отъ другитѣ части
на обстановката си. Да, бива го, превъсходенъ
другаръ е за расходка, но за презъ живота —
каква патка съмъ! Само Анна да бѣше ми го-
ворила такива глупости, каквито си азъ гово-
рихъ, щѣхъ много да се разядосамъ!“

Г-нъ. Артуръ не бѣше самия господинъ,
чийто внимание Г-ца. Естиръ Пенденингъ бѣше
привлѣкла онази сутрина. Тя си бѣше свър-
шила работата и си отиваше у дома си, когато
Г-нъ. Фастинъ ѣх съзрѣ.

Г-нъ. Фастинъ бѣше адвокатинъ, но мал-
ко минжлъ вече срѣдни години. Той нѣмаше
обносжитѣ и превликателноститѣ на младежа
по модата, но окото му по-бърже прицѣняваше
Естирениѣ достоинства. „Какво сербесъ моми-
че; какъ стѣпва,“ си мислѣше той, като се бѣ-
ше спрѣлъ при жгѣла на писалището си и ѣх
гледаше, като минава. „Ни най-малко недокар-
ва на слабохарактерната си майка. Тя би спо-
могнѣла на кой да е мжжъ да стане человекъ,
а семейството имъ се нуждае отъ человекъ съ
по-вече умѣние, да вземе управлението въ рѣ-
цѣтѣ си. Не би било злѣ да поговорѣхъ съ
дѣвойката.“

Защото, даже Г-жа. Пенденингъ не знаеше,
до колкози незавидното имъ финансово по-
ложение, колкото Г-нъ. Фастинъ, при чийто съ-
вѣти тя бѣше прибѣгнѣла, вече, нѣколко пѣти.

„Доброутро, Г-це. Естиръ, извика той по-
дирѣ ѣ. „Мислѣхъ си да идѣ да поговорѣхъ съ
майка ви, но сжщото ще бѣде и съ васъ да
говорѣхъ. Елате въ писалището ми.“

Естиръ го послѣдва въ малката тъмна пи-
салищна стая и сѣднѣ въ единъ отъ по лег-
китѣ столове, който той внимателно издухѣ
преди да ѣ го поднесе.

„Сега, Г-це. Естиръ,“ той започнѣ на бър-
же, „както знаете азъ съмъ приятелъ на семей-
ството ви, затова надѣвамъ се, не ще да мис-
лите, че се бъркамъ въ работата ви, ако ви
говорѣхъ простичко. Влѣзла ми е една идея въ
главата, че ще се заловитѣ на нѣкоя работа;
виѣ сте много добрѣ сполучили съ Г-ца. Трентъ,
споредъ както слушамъ. Мѣстото ви ще бѣде
сигурно за дълго време, се надѣвамъ? Но кой
знае — кой знае, „прибърза той да каже, като
видѣ, че Елисавета се по смути.“ Тѣзи случай-
ни занятия сѣ малко сумнителни, а Г-ца Трентъ
е каприциозна, на ли?“

„Господине?“ каза Естиръ като се изчерви.

„Вашето защищение ви прави честь,“ ка-
за Г-нъ Фастинъ, като ѣх гледаше презъ очи-
лата си. „Но азъ не ви повикахъ да разисква-
ме Г-ца Трентъ. Искамъ да ви говорѣхъ за ва-
шитѣ семейни работи; защото дошла ми е ед-
на мисль, споредъ както ви ѣх спомѣнѣхъ, че
виѣ сте способна да започнете нѣкои работа, а
за да бѣдѣ ясенъ и откровенъ, трѣбва да ка-
жѣ, че майка ви не е.“

Тѣзи сѣ сжщитѣ думи, които Г-ца. Трентъ
бѣше изказала, но Анненото смѣрувание бѣше
принесло плодъ, защото макаръ, че очитѣ ѣх
препѣлнихъ съ горѣщи сълзи, и устата ѣх щѣ-
хъ на бърже да му отговорѣтъ, тя се въспрѣ.

„Колкото за това, което ви казахъ, азъ
можъ да ви го докажѣ, но ще вземе много дъл-

го време и не ще да принесе никаква полза. Това искамъ да ви кажъ; че къщата ви е ипотекирана — говориж за къщата, въ която сега живѣте.“

„Ипотекирана ли?“ едвамъ избѣбра Естиръ. Тя нѣмаше още опрѣдѣлена идея, като какво значи ипотекиране, но пакъ самата дума ѝ плашеше.

„Жално нѣщо, но пакъ истинно,“ каза Г-нъ Фастинъ. Споредъ мене по-здравое е когато се знае истината, макаръ, че не е приятна всѣкога. Да, нѣка ви раскажъ, какъ е станъло това: Баща ви ималъ въ едно село единъ приятель Данаилъ Милеръ —

„Знажъ,“ го пресѣче Естиръ. „Единъжъ, когато тате билъ момче и щѣлъ да се удави Г-нъ Милеръ го извадилъ.“

„Добрѣ, стареца иматъ земя въ Егеловото Окръжие и като иматъ голѣма нужда за пари, отнесълъ се до баща ви, за да му купи земята, и той се съгласилъ; но преди да стане покупката умира баща ви. Майка ви мислѣше, че трѣбва да изпълни това задължение. Тя не знаеше бащиното ви положение, затова купи земята. Но земята за нищо не ѝ бива, даже грахъ не може да расте въ нея, а тя даде паритѣ си, т. е. обща паритѣ, защото въ онова време тѣ бѣхъ дадени подъ лихва, затова тя взѣ на заемъ, и ипотекира къщата си на сръща — вашата сегашна къща, която мислѣх, е майчино ви наслѣдство. Паритѣ, които се надѣваше да истѣгли и да плати ипотека на къщата ви, бѣхъ изгубени, но ипотека си останъ. Не възможно бѣше да убѣдимъ Г-жа. Пенденингъ, че тя не е задължена да изпълнява майкето си обѣщание.“

„Знажъ,“ каза Естиръ съ въздишка, „Мама мисли съ сърдцето си, а не съ главата си.“

„Колкото за това имате право, Г-це. Естиръ. Но сега вече, като се залавяте сами на работа и сами печалите пари, азъ си мислѣхъ, да ви кажъ, че не ще бѣде злѣ, ако икономисате и исплатите ипотека.“

„Могатъ ли да ни искарать отъ къщата и да ѝ продаждъ?“, попита Естиръ, като ѝ настрѣхвахъ коситѣ на главата.

„До колкото знажъ азъ, нѣма нужда работата да отива до тамъ. Иосифъ Финдле има записа и той не ще да ви притѣснява; само че неговата работа не отива много добрѣ. Хайде, не дѣйте се загрижва толкова много,“ защото Естиръ бѣше преблѣднияла. „Азъ ви само предупреждавамъ за да имате време да си помислите върху това, видѣте.“

„Да,“ отговори Естиръ, макаръ, че въ онази минута, нищо не видѣше; или пакъ всичко ѝ

се представяше тъмно фигуративно, пакъ и дѣйствиелно.

„Вий можете да исплатите ипотека на срокове,“ съдваше да говори Г-нъ. Фастинъ насърчително,“ и тѣй да спазите къщата си. А къщата и мѣстността, която ѝ принадлежи могатъ да послужатъ за да си икара чловѣкъ прехраната, ако умѣе.“

Естиръ го слушаше като на сънъ. Тя бѣше смаена и като грѣзната, но пакъ чувствуваше, че трѣбва да се бори противъ това отчаяние. Кой щѣше да откупи къщата, ако тя се не наеме? Майка ѝ, мѣката ѝ майка, толкова търпелива, но пакъ непригответна да се бори съ мъжнотитѣ на положението, колкото едно дѣте? Анна — постоянно слабата Анна какво можеше да стори? Луция и Рогеръ бѣхъ още дѣца и нищо не можеше да се очаква отъ тѣхъ.

„Ще се труда до колкото можъ,“ каза тя.

„Ще сполучите, увѣренъ съмъ, че ще сполучите!“ каза Г-нъ Фастинъ. „Помислѣте Г-це. Естиръ, да дохождате при мене също както при баща.“

Естиръ му поблагодари и прибѣрза да си отиде.

Да ли е било тази сутрина, когато тя се расхождаше на главната улица съ Артуръ Хакетъ? Струване ѝ се, че сж се минали хиляди години отъ тогава насамъ и тя едвамъ се припознаваше за същото момиче. Каква малка залъгалка бѣше сутринното ѝ задоволствие съ тѣжкостта на грижата и мислитѣ, които ѝ се налагаха сега; колкото бързеприходима първата колко трайни послѣднитѣ! „За едно нѣщо съмъ благодарна,“ каза Естиръ на себе си. „Не съмъ влюбена въ него, нито пакъ ще бѣждъ съ цѣло семейство на главата си. Олеле! сто и двадесетъ и петъ лева на мѣсець, колко малко сж, но пакъ колко много сж, — колко много сж за насъ!“ Тогава тя си спомни, че още очакваше нѣкакво извѣстие отъ Г-ца. Трентъ и отчаяния ѝ духъ се посвѣзѣ.

„Имали нѣщо за мене Анно?“ питаше тя распъхтѣно минутата, щомъ пристигна у дома си.

Анна си поклати главата отрицателно. Естириното сърдце притренижъ, и сто и двадесетъ и петъ лева ѝ се видѣхъ, толкова огромна сума.

„Тогава утрѣ ще идъ да видѣхъ Г-ца. Трентъ,“ каза тя. „Днесъ е вече късно, защото тя не обича да ѝ смущаватъ, слѣдъ единъ часа. О, Анно колко по-добрѣ бихъ сторила да бѣхъ послушала съвѣта ти, и отидяхъ въ понедѣлникъ. Сега знажъ, защо мама е плакала презъ нощта

— горката мама,“ И тогава расказа за разговора си съ Г-нъ. Фастинъ.

За голѣмо очудване на Естирь, Анна отговори: „Да, азъ говорихъ съ мама. Тя е най-несебелюбивата майка въ свѣта, затова неможахъ да търпя, като ѝ гледахъ, че сама носи всичкитѣ мъжнотии и ѝ казахъ, че трѣбва вече да се повѣрва на насъ. Ний не сме дѣца, защо да не сподѣлями мъжнотинѣ ѝ? Горката мама, това ѝ много облѣгчи.“

„Мила Анно, колко си разумна! Но не мислиши ли, че ще бѣде низостъ за мене да искамъ да се помиря съ Г-ца. Трентъ, сега, като очитѣ ми сж се отворили на смущенията, които ни застрашаватъ, когато отъ по-напредъ не бѣхъ съгласна?“

„Да бѣхъ на твоето мѣсто не щѣхъ да разглеждамъ причинитѣ, които ме каратъ да правя право, но щѣхъ да го сторя,“ така ѝ съвѣтваше Анна.

Съобразно съ това, на другата заранъ тя отиде доволно рано на вѣтрѣ въ града. Когато пристигна въ улицата, гдѣто живѣеше Г-ца. Трентъ, тя срѣщи Либби Динъ.

„Хж, азъ идѣхъ у васъ за да те видя!“ каза Либби съ пискливия си гласъ. Тя не бѣше красиво момиче, ала ѝ липсваха и приятната обноса и достоинство на Естирь Пенденингъ. „Не можемъ ли да се позапремъ тука малко за минута? Азъ имамъ нѣщо да ти кажа!“

Естирь пълна съ надежда, че ѝ носи приятна вѣстъ, отъ Г-ца. Трентъ, се позасмѣ.

„Най-първо, Естирь,“ започна Либби, „надѣвамъ се, че не ми се сърдиши?“

„Увѣрявамъ те, че не се сърдя,“ толкози много вече бѣше увѣрена, че щѣше да се одобри съ Г-ца. Трентъ, щото даже съжеляваше Либби.

„Да си кажъ право азъ се не надѣвахъ отъ тебе,“ каза Либби съ явно одобрение. „Тогава, Естирь, ти разбираши толкози добръ Г-ца. Трентъ, щото можешъ да ме съвѣтвашъ като какъ да ѝ управлявамъ?“

„Никога не съмъ се наемала да управлявамъ Г-ца Трентъ,“ каза Естирь, съ внезапно очудване на себе си, че се е надѣвала Господицата, да повѣри нѣщо важно на това глупаво момиче.

„Нѣма нужда да се докачашъ до толкози,“ каза Либби. „Всѣкой знае, че трудно ѝ се угажда. Може да ти се види внезапно рѣшението ѝ да заминува за Европа, пакъ кой знае, може да си знала по-отъ рано.“

Тази новина съвсѣмъ смая Естирь, но Либби слѣдваше да трака невнимателно: „Да, тя тръгнува утрѣ за Нью-Йоркъ, гдѣто ще си търси Французойка слугиня; но тя мрази да оти-

ва сама, затова ще земе и мене съ себе си, презъ океана, за другарство. Само си мисли!“

„Това ще бѣде голѣмо удоволствие за тебе,“ се принуди да рече Естирь, но гласа ѝ като че ли не бѣше нейния.

„Това ще бѣде голѣмо удоволствие за тебе,“ ѝ подражаваше Либби. „Да ти каже правото, Естирь, казала бихъ, че ми завиждашъ, ако Г-ца. Трентъ, не бѣше ми казала съ таквази звѣрска откровенностъ, че тя искала да вземе тебе, но че ти не си щѣла да оставиши майка си.“

Естирь се усмихна, но насиплено. „Либбе, тъй като искашъ да те посѣвѣтвамъ, нѣка ти кажъ, че Г-ца. Трентъ не обича подигравкитѣ — Г-ца. Трентъ е много придирчива — за това недѣй, недѣй си позволява, да ѝ подражавашъ.“

„Аа!“ се смѣеше Либби. „Не можъ да се въздържамъ.“

„Трѣбва да си отидя. Сбогомъ ще ти кажъ сега. Имамъ — имамъ работа долу на пазаря — трѣбва да купя нѣкой подаръкъ за Рогерова празникъ.“

Тя не би могла да търпи, Либби да узнае, че намѣрението ѝ е било да отиде да види Г-ца. Трентъ.

IV.

Стъмнило се бѣше, когато Естирь се върна у тѣхъ си и намѣри Анна, че сѣди вънъ на входа загрижена за нежъ. „Види се че не си сварила трамвая, който минава около шестъ часа?“ каза Анна съчувствително.

„Не,“ отговори Естирь; и Анна разбра отъ тона на гласа ѝ, че имаше нѣщо криво. „Азъ нарочно вървѣхъ, за да избѣгвамъ мислитѣ си. Истина е, гдѣто казува, че Гордостъта предходи погибельта, и високомѣрния духъ преди паданието си.“

„Азъ съмъ паднала Анно, и погибельта ще ме намѣри.“

„До толкози ли бѣше груба Г-ца. Трентъ?“

„Азъ не видѣхъ Г-ца. Трентъ; не ходихъ у нежъ.“

„Какво значи това Естирь! Цѣлия день те нѣмаше и пакъ не си ходила?“

„Карай ми се Анно колкото щешъ. Не можешъ да ми речешъ нѣщо по-лошо, отъ това що чувствамъ къмъ себе си, заради омразната си гордостъ и непослушание на свѣта ти, да отидя по-рано при Г-ца. Трентъ и да и се извиня още отъ началото. Но хайде, ела горѣ; защото имамъ нѣщо да ти кажъ, и по-предпочитамъ да говоря първомъ съ тебе, преди да го кажъ на мама.“

„Чакай, нѣка ѝ кажж по-напредъ че си дошла,“ каза Анна, „защото тя бѣше много загрижена за тебе.“

Г-жа. Пенденингъ, бѣше слаба, деликатна жена, съ лице, което още бѣше красиво, макаръ сбръчкано и повѣхнало отъ грижи, сѣдѣше до масата въ трапезарията, съ Луция отъ едната страна и Рогеръ отъ другата; тя чѣтеше на високо, отъ книгата, която лежеше разтворена подъ ламбата, но се спрѣ и усмихна като влѣзохъ двѣтъ ѝ по-голям дѣщери.

„Охъ, Естиръ,“ се извика тя, „радвамъ се, че най-послѣ си дошла! Колко уморена трѣбва да си!“

„Да, малко съмъ уморена. Но мамо, на ли знаешъ, че азъ вече умѣхъ да се грижж за себе си,“ каза Естиръ, усмихнато и се наведе да цѣлуни загриженото ѝ лице. „Колко красива се изглеждашъ, мамо! Страхуваше ли се, че съмъ забѣгнѣла за всѣгда? Ахъ колкото привлекателенъ и да бжде свѣта денемъ, мамо, непривикнѣлото сърдце на странство, препълнено съ обичъ, си спомнѣ за тебе, когато вечернитѣ сѣнки нападатъ, затова ето ме!“ и Естиръ си турн ржката на сърдцето комично.

„Мамо, тя повтаря нѣкое стихотворение, на ли?“ се извика въсхитената Луция.

„Хващамъ се на басъ, че е гладна,“ забѣлѣжи Рогеръ, и вспкни се измѣхж.

„Добрѣ, сними си шапката, Естиръ и отпочини си,“ каза Г-жа. Пенденингъ. „Ний ще приготвимъ въ нѣколко минути нѣщо за вечеря. Шани ѣ нѣма тази вечеръ, но Луция ще направи чая, а Рогеръ ще сложи трапезата, щомъ като довършимъ чудноватата приказка.“

„Чудни дѣца!“ се извика Естиръ. „Какво утѣшения сж мамо; Луция едвамъ ли има единадесетъ години. Подиръ нѣколко време не ще има вече работа за Анна и мене; затова ний само ще сѣдимъ и се държимъ тѣй, на високо,“ и излѣзе изъ стаята исправена, съ испъчени гръди и главата ѝ малко наведена на една страна, което накара Рогеръ и Луция да примиратъ отъ смѣхъ.

Но на Естиръ ѝ бѣше тѣжко на сърдцето. „Горката мамо,“ въздъхнахъ тя, като отиде горѣ съ Анна, „тя се изглежда доста весела тази вечеръ.“

„Тя е била по-весела, отъ както ѣ накарахъ да ми говори за нашето положение,“ каза Анна.

„А, азъ трѣбва отъ ново да ѣ огорчавамъ съ монѣ новини,“ въздъхнахъ Естиръ.

„Ей добрѣ нѣка ги чуемъ, рече Анна, като притвори вратата.

„Гледай на книгата, както казва Либби Динъ —“

„Охъ, тази Либби Динъ!“ пресѣче Естиръ. „Кой знае, може да е по-добрѣ да кажж: Охъ, тази Естиръ Пенденингъ!“ и тогава разказа на Анна за неочаквания планъ на Г-ца. Трентъ.

„Мислишь ли, че тази новина е истинна?“ питаше Анна.

„Безъ сумѣние. Либби не умѣе да измисли нѣщо. Освѣнъ това спомнямъ си, че Г-ца. Трентъ често пжти казване, че би обичала да иде, ако може да предума нѣкое приятно, младомомиче да ѣ придружи — разбира се, ако венчико ѝ е споредъ желанието.“

„Тя не познава Либби,“ каза Анна.

„Недѣй Анно, недѣй! Не можж да слушамъ да се говори нѣщо противъ Либби и щастieto ѝ, когато азъ изгубихъ случая си. Не искамъ да кажж за пътуването ми по Европа; възможно е, че не бихъ се съгласила да оставя мама, затова не турямъ това въ смѣтката; но каква приятелка изгубихъ, не само за себе си, но за всинца ни! Никога до сега не бѣхъ разбрала колко блага и смисленна бѣше тя. Ако се случеше да закъснѣхъ вечеръ, или времето да не бѣше добро, тя всѣкога ме провождаше съ файтона си, и никога съ празни ржцѣ. Всѣкога имаше по нѣщо хубаво за тебе, мама и дѣцата —“

Само като си спомнѣше за това Естиръ се расплака, до като Анна въздъзнаше.

„По това не струва!“ каза Естиръ, като се посвѣзѣ. Разбира се, че слѣдъ като ми каза това Либби, не можахъ вече да идж при Г-ца. Трентъ, затова отидохъ на гробищата. Повечето отъ денѣтъ прекарахъ при гроба на татя, като се трудихъ да мислѣ; но слѣдствието е че се чувствавамъ просто съснана.“

„Защо трѣбва да се чувствувашъ съснана?“ каза Анна. „Естиръ, ти много прибрзвашъ и увеличавашъ нѣщата.“

„Благодарѣ ти, Анно! Ти, поне, си всѣкога откровенна, отвѣриж“ Естиръ наскърбено. „Ето, че Луция ни вика. Ний ще говоримъ утрѣ пакъ, слѣдъ като ми премине растревожването.“

Между венчикѣ разбъркани идеи, които се въртѣхж изъ главата ѝ, имаше само една ясна: мисълта, че има задължение къмъ тѣзи, които обича. Затова тя се предаде тази вечеръ, да развесели домашнитѣ си, като криеше отчаянието си, та даже и Анна нищо не знаеше за горѣщитѣ сълзи, които капяхж по възглавницата, презъ тъмната нощъ.

Но Естиръ бѣше млада, здрава и силна, та наскоро заспа, тѣй щото на другия денъ се

събуди съ нова дързостъ и прѣсни сили. Тя не искаше да говори нищо догдѣто не подхвпняхъ, и когато Анна и тя бѣхъ пакъ на самѣ, почнѣ внезапно:

„Анно дошло ли ти е на умъ колко много начини има, по които женитѣ могатъ да си искараватъ поминѣка — поне тука въ нашата страна. Да бѣдешъ учителка, шивачка, да държишъ кираджии и какво друго имаше?“

„Писарка, стенографка, дюканджийка“, прибави Анна,

„Но нѣка да разгледаме въпроса сериозно. Какъ ще си искараме поминѣка Анно? Можемъ ли да вземемъ кираджии и да имъ готвимъ, прислужваме въ всичко?“

„Страхувамъ се, че тука, отстранени отъ града не можемъ намѣри нѣкой, който да плаща доволно,“ отговори Анна.

„Затова това не влиза въ въпроса ни, рѣши Естиръ. Сжщото е и съ шева. Таквази работа е съвсѣмъ вѣдна за тебе, а азъ, просто подлудявамъ. Колкото за учителствуването разбира се, че ти и мама не ще да оставите Рогеръ и Луция да порастатъ като диваци; но като вземемъ всичко подъ внимание, мислишъ ли че учителствуването е възможно?“ Анна си поклати главата отрицателно. „Освѣнъ това, азъ го мразя!“ каза Естиръ натъртено. „Колкото за другитѣ занимания, които спомѣнахъ ти, не сме подготвени. Кой знае може да станѣ приматарка, ако можахъ да помѣна колко сантиметра правятъ седемъ-осми отъ метрътъ —“

„Охъ, Естиръ, бѣди сериозна.“

„Никого не съмъ била по-сериозна въ живота си,“ каза Естиръ. „Всичкия си умъ съмъ съсрѣдоточила да си търсѣ работа. Какъ ще си искараме поминѣка, но въпроса остава още нерѣшенъ.“

„Г-жа. Грейсонъ мисли, че Г-нъ. Хакеттъ ще разрѣши всичкитѣ ти въпроси,“ каза Анна предпазливо. „Забравихъ да ти кажа че тя дохожда тука вчера —“

„И предполагамъ си, че ти е казала че той ме застигна на главната улица, въ четвъртъкъ сутрината?“ ъ пресѣче Естиръ нетърпеливо. „Недѣй се оставя да ти пълни главата съ въображенията си, Анно. Артуръ Хакеттъ не е „Обаятелния Князь,“ нито съмъ пакъ азъ „Заспалата Красавица.“ Очитѣ ми сѣ растворени на четири да търсѣтъ нѣщо, което ще увеличи прихода ни. Само три хиляди лева на годината, Анно, а и кжщата ни е ипотекирана. Ако имаше случай за подобна работа, като тази, която вършихъ за Г-ца Трентъ, бихъ распратила обявления, но градеца ни е малъкъ и не може да се гледа на тази работа, като на трайно

заяние. Не се страхувамъ отъ работа; но въпроса е да намѣрихъ занятие, което ще си плаща, а ще е и трайно.“

„Разбирамъ,“ въздъхна Анна; но неможеше нищо да внуши и Естиръ, като видѣ че роклята, която бѣше носила вчера лежеше още мѣстятъ на стола, дойде ъ на ума да ъ закачи въ дулапа; но най-първо брѣкна въ джеба ъ за да види какво бѣше турила, за да го издува толкози и изведнѣжъ извика въсхитено;

„Аа, а, намѣрихъ го!“

„Гледай тука, Анно!“ И Естиръ извади отъ джеба си една вързопка, която на бѣже раствори и показвашебирки отъ цвѣтни семена. „Не искахъ Либби Динъ да разбере, че бѣхъ отишла съ намѣрение да видѣ Г-ца. Трентъ, затова си измислихъ работа. Спомнихъ си, че идущия понедѣльникъ ще бѣде рождениния день на Рогеръ, и безъ много да му мисля, похарчихъ два лева и половина. Кой знае, кога пакъ ще имамъ два лева и половина да ги харча тѣй. Но на ли намѣрихъ занятнето си.“

„Не разбирамъ —“ измѣра Анна.

„О, колко си стѣпа, Анно, да не видишъ какво ни се испрѣчва постоянно предъ очитѣ! Имашъ ли пари? Нѣка си купимъ семена —“

„Цвѣтни семена ли?“

„Всѣкакви семена и да ги посѣемъ въ земята. Тамамъ ми е дошло на ума това, което Г-нъ Фастинъ каза, че мѣстото ни, не е лошо да се искарева чловѣкъ поминѣка, само ако умѣе. И Анно Г-ца. Трентъ е права, че мама не умѣе. Затова ний трѣбва да работимъ.“

„Но —“ започна Анна.

„Само да спрѣхмѣ да казваме ‘но, тогава можахмѣ да свършимъ нѣщо!’ се пзвика Естиръ нетърпеливо. “ Ний трѣбва да работимъ съ всичката си сила това що ржцѣтъ ни намѣрихъ да вършатъ, а какво друго има за правение?“

„Ти си мислишъ да почнемъ градинарство ли?“ попита Анна уплашено.

„Точно това, Анно. Никого не сме имали толкози малко зеленчуци за трапезата си, когато можемъ не само да искареваме за насъ си, но и за проданъ. Ето на, имаме седемъ уврата земя съ доволно овощни дървета, само ако имаше нѣкой да се грижи за тѣхъ, както трѣбва. Ний можемъ да развѣждаме кокошки, пчели, крави; има мѣсто за всичко. „Естиръ се спрѣ распжхтена. Анна не бѣше прихванѣта отъ нейния ентусиазмъ.

„Да,“ въздъхна тя, но —“

„Пакъ ‘но,’ се извика Естиръ.

За да си сполучи въ такова едно предприятие, трѣбва да се предадешъ всецѣло.“

„Разбира се.“

„Да кажешъ сбогомъ на обществото и — на моминството си, Естиръ.“

„Какво щастие!“ извика Естиръ. „Ако има нѣщо да мразя, то е да се преправямъ; и какво робство е да се трудишъ постоянно да вървишъ съ обществото, когато нѣмашъ срѣдства. Мисли си само, колко трѣбва да измислями, да работимъ, да се измъчваме, за да се облачае прилично, защото хората ни канятъ и ний сме Пенденинги. Тогава пакъ хората, които сега идятъ въ Родне и никога не сж чули за Пенденингитѣ, питатъ съ сбърчкани чела: Какъ тѣй декораторката на Г-ца. Трентъ да е поканена? Споредъ мене, не си плаща човекъ тѣй да се измъчва; Ний всѣкога се изглеждаме не до тамъ облѣчени, а пакъ се утрепваме да шиемъ евтинитѣ си дрехи, преди коя да е вечеринка.“

„Не отричамъ, че ще ми бѣде приятно да се располагамъ като една богата госпожица.“ си исповѣда Естиръ, откровенно. „Ахъ, да, съетно сѣщество съмъ азъ, и по бихъ предпочела да съмъ госпожица съ свободно време за прекарване, отъ колкото най-спулучливата градинарка. Но ако нѣмамъ това що обичамъ, тогава ще обичамъ това що имамъ. Сега имамъ наклонността да копамъ земята, наклонность наследѣдена отъ баща ми —.“

„Но ти не знаешъ нищо за градинарство,“ каза Анна отчаяно.

„Ще се научя,“ каза Естиръ, но очитѣ ѝ се преливахъ съ сълзи.

„Не, неможешъ ме обезсърди, ти стара жабо. Охъ, Анно, мразя се само, като си помисля, колко съмъ корила тази наша стара къща, когато Господъ ни е заровилъ въ нейкъ щастieto. Азъ ще почна да обичамъ домътъ си, както никога не съмъ го обичала по-преди. Ще го възобновя отъ ново.“

„Азъ ще ти помагамъ,“ каза Анна, като турп ржката си върху сестрината си, „до колкото мож.“

„Увѣрена бѣхъ че ще се съгласишъ! Хубостъта на планътъ ни е, че всички можемъ да вземемъ участие. Ти ще си постоянна прѣчка Анно на моята 'бърза необходимостъ,' както ъ нарича Баба Шане.

„Нѣка да го разгледаме по-внимателно,“ внуши Анна.

Искашъ да кажешъ, да разгледаме какво имаме на ржка,“ прибави Естиръ. Седемъ уврата гола земя, пълна съ трънне, бодили и трѣва, главно; една крава, ни единъ конь, нѣколко кокошки безъ никакви орждия и оградата съвсемъ въ разнебитено състояние.“

„Много обезсърчително начало,“ въздъхна Анна.

„Толкози по-голяма нужда има за дързость тогава. Колко пари имашъ, Анно?“

„Петнадесетъ лева.“

„Азъ имамъ само десетъ; когато само за да почнемъ трѣбва да имаме около двѣстѣ и петдесетъ.“

„Освѣнъ това, трѣбване да започнемъ на есенъ,“ прибави Анна.

„Нѣма полза да съжеляваме, че не почнахме на есенъ,“ каза Естиръ, съ неумолимо рѣшение. „Трѣбване да почнемъ преди четири години, но нѣщото е, че можемъ и сега да сторимъ нѣщо, ако имаме пари. Увѣрена съмъ, че Г-ца. Трентъ би ни заела; но азъ съмъ ъ вече изгубила, благодарение на бързорѣчното и голѣмата ми гордость. Охъ, Анно, колко бихъ желала —“

„Нѣма полза отъ съжеляване това, което не може да се повърне,“ ѝ напомни Анна.

„Истина е това. Не можемъ да искаме и отъ мама, защото ѝ трѣбватъ за разноски. Но азъ можъ да започна съ това: ще купя гвозден и чукъ и ще закова пармакътцитѣ на около, и като чукамъ съ чука, който знае, може да дойдъ до нѣкое заключение. Тогава ще намѣримъ вехтитѣ книги, които имаме по градинарство, ще ги учимъ и ще оплѣвимъ яголната леха. Но да не казваме нищо на мама, догдѣ не обмислимъ добръ плановѣ си.“

„Да не казваме,“ се съгласи Анна; „но да ли Г-нъ. Фастингъ не би ни знаелъ пуянното количество пари?“

„Той има много хора, които зависятъ отъ него,“ ѝ напомни Естиръ.

„Не Анно, азъ ще се труда да стори каквото можъ и то сега, а възможно е, че пжтъ ми ще стане по-ясенъ като върви по него. Увѣрена съмъ, че ако не почнемъ добръ, никога не ще да сполучимъ. Ще предумамъ Баба Шане да ми купи единъ чукъ и гвозден, когато отиде на пазаръ тази вечеръ. Колко далечъ ми се види понедѣлникъ, Анно! Ехъ, ще намѣрия книгитѣ по градинарството и ще разгледамъ земята. Часть отъ бодилитѣ и буренияка на яголната лехъ, още днесъ, ще ги некупи.“

И дѣйствително часть отъ бурениякъ на яголната леха бѣше некубанъ, преди слънцето да затѣзе; защото за Естиръ въ нейното растревожено състояние, дѣятелността бѣше надлежаша пужда — не бесцѣлното дѣйствие на нетърпение, но обмисленото упражненie на енергия въ предприятieto, което имаше предъ себе си. И съ всѣкой коренъ бурениякъ, който некубаше, буража ѝ ставаше по-бодръ, а рѣше-

нието по-силно. Това, което бѣше нарекла „наклоностъ да копае земята“, придаваше вкусъ на заниманието ѝ, а гледката, че нѣщо бѣше вече извършено, макаръ съвсѣмъ малко и дребнаво, бѣше удоволствие, което услади труда ѝ.

Ентусиазма ѝ станж по распаленъ каза Анна, слѣдъ почивката ѝ въ недѣля, и съ по-недѣлничния изгрѣвъ на слънцето Естирь бѣше пакъ занята съ бурения, като оставаше пармъклътка за подиръ подхана.

Не безъ мжчнотия бѣхж предумали Баба Шане да купи чука и гвоздеи. „Ти не си момче да набивашъ гвозден“, мърмореше Шане. Но Естирь започна поправката съ рѣшителностъ, която очуди самата Баба Шане.

„Ако не сторѣхъ повече отъ зачукването на увисналитѣ дъски“, каза Естирь, „пакъ ще чувствамъ, че съмъ сторила нѣщо добро за семейството си, съ рѣшението си да станж градинарка. Не си мислѣхъ, че толкози много се бѣхж расковали.“

Анна, като стоеше наблизо и гледаше разнебитеното мѣсто, гдѣто бѣше почнала Естирь отчая се. „Молиж ти се, Естирь, остави го. Ти се само излагашъ на подигравки, безъ да можешъ да свършишъ нѣщо.“

Естирь бѣше облѣчена въ една къса рокля, съ голѣми скъсени обувца, съ една голѣма лѣтна шапка и широки кожени ржавици, които Анна бѣше намѣрила нѣкъдѣ, за да не ѝ излѣзатъ мехури на ржѣтѣ.

„Колкото за облѣклото, азъ си го харесвамъ“, каза Естирь, като се иземѣ на високо. „А работата си не шж да оставѣмъ, догдѣто се не поопитамъ малко. Но увѣрямъ те, че малко ще свършѣ ако стоишъ тамъ и оплаквашъ съдбата ми. Иди и чети книгитѣ, та виждѣ, какво може да се стори, като почнуваме толкози късно, а мене остави на спокойствие отъ твоето съчувствие. Никой нѣма да ме види, ако това те много смущава; защото кой минава по този край?“

Анна искаше да ѝ напомни че, „гдѣто го не сѣсешъ тамъ никни“, но само въздъхна и остави Естирь да продължава.

Естирь работѣше по сполуката въ работата ѝ не съответствуваше на усърдието. „Колкото и да се трудѣмъ, пакъ не става тъй ягко“, испъшка тя. „Смѣшно ще бѣде ако вмѣсто да го поправѣмъ, а то го съборѣмъ съвсѣмъ. Но на ли трѣбваше да започнѣмъ, ето, ти още единъ гвоздей!“

Догдѣто тя се мжчеше да накове една много испотрошена частъ, чу се тропотъ отъ кола по редко посѣтимия край, и като погледна видѣ Артуръ Хакеттъ самъ въ файтонъ, кой-

то бѣше напълненъ съ всѣкакви пролѣтни цвѣтя.

Щомъ видѣ че той ѣж ни забѣлѣжи, Естирь си надвѣси още шапката надъ лицето; тогава пакъ се разядоса на себе си, защото не искаше хората да ѣж познажтъ, когато работи таквази работа, затова тя си издигна главата и видѣ, че ѣж гледаше. Тя му възвѣрниж поздравлението съ особна студенина и си слѣдваше да кове съ таквази енергия, която едвамъ ли бѣше нужна за изгнилитѣ дъски, като чувствуваше, като че облакъ бѣше падналъ надъ неѣж. „Защо ме е грижа?“ се питаше тя. „Той не ще да мине вече тадѣва: доволно му е явленнието, което е видѣлъ днесъ за неговия деликатенъ вкусъ.“

Още по-вече се разядоса тя, като очитѣ ѝ се препълнихъ съ сълзи и неможеше да гледа; но даже и на себе си не искаше да признае, че се е отчаяла и че енергията ѝ отпада.

(Слѣдва.)

Лудовикъ Агассизъ.

Ето най-очарователното мѣсто на свѣта, между бѣло-синѣнитѣ Алпи, синитѣ езера, широкитѣ поля покрити съ мензухаръ и веселитѣ домове, се родилъ Иванъ Лудовикъ Родолфъ Агассизъ, въ Мотие на езерото Моратъ, Швейцария, на 28 Май, 1807 година.

Баща му билъ священникъ, но благороденъ, достоенъ мжжъ и отъ всѣчки уважаемъ. Майка му, Роза Майоръ, дъщеря на единъ лѣбаръ, който живѣлъ покрай Нюшателското езеро, била жена съ твърдъ характеръ и нежни чувства. Четиритѣ ѝ първи дѣца се поминѣли, затова необикновена грижа полагала за Лудовика.

До десетата година, родителитѣ му сами го учили, и оставали да се развиватъ най-вече естественитѣ му вкусове. Възможно е, че кроткото му расположение се е дължало до голѣма степенъ на мждроту му майчино и бащино въспитание. Безъ съмнѣние много дѣца се развалятъ отъ ненужно дразнение и запрѣщение, както и отъ голѣмо расгалване. Макаръ, че Лудовикъ посрѣщналъ по-късно въ живота си непреодолими мжчнотии, той можалъ да се радва, гдѣто прекаралъ весело дѣтинството си. Дѣцата можтъ да се наслаждаватъ само веднѣжъ отъ дѣтинството си.

Въ единъ голѣмъ издѣлбанъ камъкъ момчето най-първо си направило водовмѣстилище. Тамъ той събиралъ риби жаби, жабчета, всѣко що можалъ да улови отъ езерото Маратъ. Въ кжщи той ималъ галени птици, зайци, пол-

ски мишки, и за всичките се грижат, като че били високи гости. Идѣло му отъ рѣцѣ, като дърводѣлецъ и обушаръ. Когато селския кърпачъ дохождалъ два, три пѣтя на годината въ къщата, за да направи обуца за семейството, момчето скоро започнѣло да го подражава и направило обувки за сестрината си кукла.

Г-жа. Елисавета Кяри Агасизъ, въ очарователния разказъ на живота му, ни разказва това за юношеството му: „Макаръ, че обичалъ тихия домашенъ животъ, той билъ дѣтелно и рѣшително момче. Единъ зименъ день, когато билъ около на седемъ години, той се пѣрзаялъ съ малкия си братъ Августъ, двѣ години по-малкъ отъ него, по брѣга на езерото. Онзи день се говорило за голѣмия панаиръ, който ставалъ на другата страна на езерото, въ градеца Моратъ, гдѣто Г-нъ. Агасизъ, бащата, отишелъ сутрината, но не минѣлъ презъ леда, а заобиколилъ по брѣга съ кола.

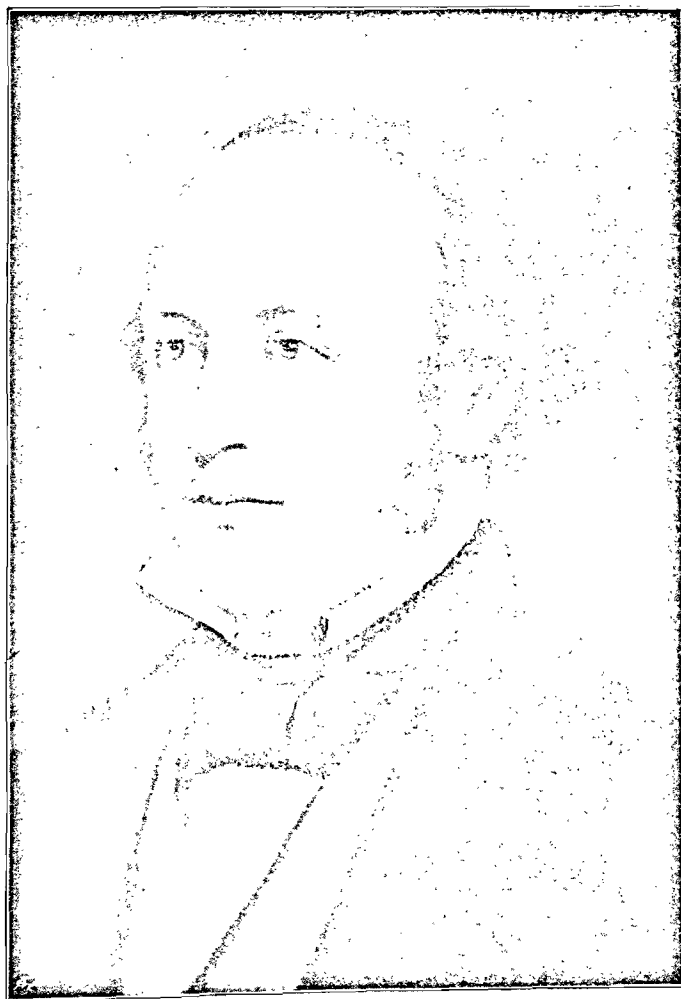
На Лудовикъ много му се искало да иджтъ, затова той предложилъ на Августа да минжтъ по леда, да намѣрижтъ баща си, и да се върнижтъ подиръ пладнѣ. Съобразно рѣшението си и сторили. Другитѣ момчета се пѣрзаяли до дванадесетъ часа, и както обикновенно върнижли се въ селото за обѣдъ. Г-жа. Агасизъ чакала за момчетата си, мислила си, че били май закъснѣли, но като попитала другаритѣ имъ, които се връщали, научила се, че били отишли на панаиря. Вѣрка майка може да си въобрази какви ѣ били чувствата. Езерото не било по тѣсно отъ четири километра, а тя не знаѣла да ли леда е навредъ здравъ.

Качила се на горния етажъ и гледала

съ далекогледа си, да ли можжтъ да се виджтъ нѣкъдѣ. Видѣла ги, но тѣ били вече, надалечъ и Лудовикъ се билъ прострѣлъ на едно мѣсто, гдѣто билъ счупенъ леда, за да стане мостъ на братчето си, което тамамъ лазило по гърба му. Майка имъ накарала единъ работникъ, който билъ вещь по пѣрзаянието, да ги стигне, колкото се може по-бърже. Той ги застигналъ, точно, когато били на другия брѣгъ, но не му дошло на ума, че можжтъ да се върнижтъ и по

другъ пѣтъ, и за това се върнижтесъ тѣхъ по леда. Уморени, гладни и отчаяни, момчетата се върнижли у дома си, безъ да виджтъ панаиря, или да се радватъ на приятното завръщанне съ баща си подиръ пладнѣ.“

На десетата си година, Лудовикъ билъ пратенъ на училище въ Биеннъ, гдѣто макаръ, че дѣцата учили деветъ часове на день, времето било разумно распредѣлено, между работа и игра, тѣй щото били весели и здрави. Момчето вѣрвога си спомнило съ обичъ учителя въ това училище. Г-нъ Рикли. Когато започнѣла ваканцията Лудовикъ и Августъ си отишли пѣшъ у тѣхъ си, въ Мотне, и не имъ се видѣлъ пѣтя, ни дѣтъгъ, ни отѣгчителенъ, макаръ че

ЛУДВИКЪ АГАСИЗЪ.

вървѣли тридесетъ километра.

На четирнадесетата си година, Лудовикъ свършилъ Биенското училище и щѣлъ да влезе на работа при вуйка си, Франсесъ Майоръ, въ Пишателъ. Че сърдцето му е тѣглило на друга страна, се види отъ желанията си, които написалъ на едно листо хартия: Той желаялъ да има учебници по древната география, единъ Италиански рѣчникъ, Страбо по грѣцки, учебници по нѣмѣшката география, грѣцка грам-

матика, латинска граматика и други, за които учебници, той трѣбвало да даде около дванадесет лудовика. Тогава иска да иде и искара чираклъка си за година и половина въ Нюшателъ. Слѣдъ това да постижни въ нѣкой нѣмски университетъ, гдѣто ще прекара четири години, и най-послѣ да отиде въ Парижъ, гдѣто ще престоя около петъ години. Тогава на двадесетъ и петата си година ще почне да пише.

На такава ранна възраст, си мислѣхъ да става писателъ!

Той се молихъ на родителитѣ си да го дадѣтъ по-късно на занаятъ, за да може да прекара въ учение двѣ години въ Лозаннската коллегия. Тѣ склонили да угодытъ на сина си; но знаели отъ опитъ лошитѣ послѣдствия отъ бѣдността, затова искали да го предпазятъ като му дадѣтъ занятие, което ще слѣдва презъ живота си.

Най-послѣ тѣ се съгласили и той отишелъ въ Лозанна, Вуйка му Д-ръ. Матей Майоръ, лѣкаръ въ сѣщия градъ, като видѣлъ че сестриника му билъ, до толкова заинтересуванъ въ анатомията, съвѣтвалъ ги да учи медицината: това било, удобена като се видѣло, че по-вече било по вкуса на Лудовика, отъ колкото търговията.

Ний видимъ, че бащата Агассизъ, както Винченцо Галилео намѣрилъ, че е трудно да направи търговецъ, или докторъ, момче, което било предназначено да бѣде наученъ мжжъ,

На седемнадесетата си година, Лудовикъ напусналъ Лозанна за да постигне по медицината въ Цюрихъ. Тука той билъ ученикъ, както и приятелъ, на профессоръ Шинцъ, който държалъ катедритѣ по Естествена История и Физіология. Послѣдния далъ единъ ключъ на Агассизъ на частната си библиотека и още на птичитѣ си сборки. И двѣтѣ момчета, защото и Августъ дошелъ въ Цюрихъ, били до толкова бѣдни, што не могли да си купятъ книги, макаръ, че стрували само по нѣколко лева всѣкоя. Швейцарския священникъ икономисвалъ, до колкото било възможно за прехраната и дрехитѣ имъ, но за книги пари нѣмало. Затова свободния входъ, който имали въ Шинцовата библиотека, е била голѣма привелегия.

Агассизъ казвалъ по-послѣ въ живота си: „Невъзможността ми да си купя книги, не бѣше таквоя голѣма нѣщастие, каквото ми се видѣше тогава; поне, не ме остави да си олъгамъ много на писменъ авторитетъ. По-вече отъ времето си прекарвахъ въ разсичаніе животни, и въ заучаваніе анатомията на човѣческото тѣло, като не забравяхъ любимитѣ си занимания, да ловя рибѣ и правя сборки. Всѣкога бѣхъ заобиколенъ съ галени животни и по това

време имяхъ около четридесетъ птици, които прехвърчехъ въ стаята ми, а се подслонявахъ само подъ едно борово дърво. Още на могъ да забравя скърбта, която ме обзѣ, когато единъ посетителъ, като отвори вратата премаза една отъ галенитѣ ми птички, преди да свари да ѣ извади. Птичата сборка на профессоръ Шинцъ бѣше ежедневно на мое расположение, затова азъ описвахъ всѣка птица, която се намираше, тамъ, защото нѣмахъ срѣдствата да си купя учебникъ по орнитологията (наука за птицитѣ).

Тоже преписахъ два тома отъ Ламарковата: „*Animaux sans Vertèbres*.“ и любезния ми братъ ми преписа другъ половинъ томъ. Най-послѣ се научихъ, че заучаваніе на самитѣ нѣща е много по-интересно, отъ колкото учение по учебници, които толкова желаяхъ да имамъ. Когато слѣдъ време имяхъ достъпъ до голѣми библиотеки, азъ се задоволявахъ обикновенно да преравамъ листата на томоветѣ по естествената история, като гледахъ на иллюстрацитѣ, и запомнѣхъ само названията на съчиненията, за да могъ, безъ много губене на време, да сравня описанията, съ това що срѣщамъ въ естеството.

Момчетата престояли двѣ години въ Цюрихъ. Една ваканция, като си отивали у дома си пѣшъ, семейството имъ се било примѣстило отъ Мотне въ Обръ, тѣ били застигнати отъ единъ господинъ, който ги поканилъ да се повозятъ въ колата му, сподѣлилъ съ тѣхъ закуската си и ги снелъ чакъ предъ тѣхната врата. Подиръ нѣколко дни той писалъ на Г-нъ. Агассизъ, че синъ му му направилъ много добро впечатление, желае да го осинови, и да промисли за презъ живота му.

Тази прозба причинила доста тревожение въ малобройното семейство, защото писателя на писмото билъ богатажъ отъ Женева; но слѣдъ внимателно обмислюване родителитѣ, както и сина, отказали, като по-предпочели да се борятъ заедно съ сиромашията, отъ колкото да се дѣлятъ.

Слѣдъ двѣгодишното си учение въ Цюрихъ, Августъ отишелъ при вуйка си въ Нюшателъ, а Лудовикъ въ Хайделбергския университетъ, като взѣлъ съ себе си препорѣчителни писма отъ професоръ Шинцъ и други. Професоръ Тиедманнъ, ректора, училъ се заедно съ Шинцъ, затова горѣщо посрѣщналъ Агассизъ, и му оставилъ библиотеката си на расположение.

Младия студентъ се занимавалъ прилѣжно. Той писалъ на баща си: „Всѣка сутрина ставамъ на шестъ часа, облачамъ се и подхапвамъ. Въ седемъ часа отивамъ на сутриннитѣ си лекции. . . Ако се случи да имамъ прозорецъ (пра-

зень часъ) както се случаваше по нѣкога отъ десетъ до единадесетъ, то азъ се занимавамъ да правѣхъ анатомически приготовления. . . Отъ дванадесетъ до единъ правѣхъ гимнастика. Ний обѣдваме около единъ, слѣдъ това расхождамъ се до два часа, тогава се връщамъ въ къщи и се занимавамъ съ уроцитѣ си до петъ. Отъ петъ до шестъ имамъ лекция отъ прочутия Тиедманнъ. Слѣдъ това, или се къпихъ въ Некаръ, или пакъ се расхождамъ. Отъ осемъ до деветъ се занимавамъ съ моята специалностъ, послѣ споредъ както ми се иска, или отивамъ въ Швейцарския Клубъ, или пакъ, ако съмъ уморенъ, лѣгамъ си. Всѣка вечеръ азъ се моля и мисля за тебе, като вѣрвамъ, че и ти правишъ същото за мене, и не забравяшъ твоя Лудовикъ, който всѣкога мисли за тебе.“

Въ Хайделбергъ, Агасизъ ималъ нужда отъ другаръ, и намѣрилъ за такъвъ Александъръ Браунъ, отъ Карлсрухе, предаденъ любителъ на ботаниката, по-послѣ, директоръ на Ботаническитѣ Градини въ Берлинъ. Той писалъ на родителитѣ си относително Агасизъ тъй: „една необикновена звѣзда по Хайделбергския небосклонъ. . . Не само че събираме и се учимъ да наблюдаваме всякакви нѣща, но имаме още случай да размѣняваме възгледовѣ си по научни предметъ изобщо. Азъ съмъ се научилъ много нѣща отъ него, защото той е по-запознатъ съ зоологията отъ колкото съмъ азъ. Той е научилъ почти всичкитѣ мѣкоопитающи животни, познава птичкитѣ отъ далеч по прѣснитѣ имъ, и може да наименува всѣка риба въ водата.“

Сутрина, ний често пѣти минаваме презъ рибния пазаръ, гдѣто ми показва всичкитѣ видове. Той ще ме научи какъ да пълнихъ риби, и тогава имаме намѣрение да направимъ една сбирка отъ тѣзи, които се намиратъ въ нашето отечество. Много други полезни нѣща знае той; говори еднакво добръ нѣмски и френски, доста добръ знае английски и италиански, тъй щото азъ съмъ го назначилъ за преводачъ въ бъдещето си пѣтешествие въ Италия. Той е, тъй сжщо, добръ запознатъ съ старитѣ езици, и освѣнъ това слѣдва по медицината.

Когато дошла ваканцията Браунъ заведе Агасизъ у дома си: гдѣто намѣрилъ много книги, музика и сбирки отъ растения и животни. Агасизъ билъ твърдѣ щастливъ тамъ; възможно е, че щастнето му е било по-големо отъ факта че Браунъ ималъ една много хубава и способна сестра, Сесилия. Агасизъ писалъ у дома си: „Щастнето ми ще бѣде на пълно, само ако не ме гонѣше постоянно мисълта, че азъ живѣя, но на вашитѣ съ мѣка икономически пари; но пакъ невъзможно ми е да нама-

ля по-вече разпоскитѣ си. Голѣмъ товаръ бихте вдигнали отъ сърдцето ми, ако се освободихте вий и направихте нѣкоя спогода съ вуйка ми въ Юнателъ. . . Другояче азъ съмъ добръ, слѣдвамъ си работата както обикновенно, работя до колкото можя, и струва ми се, че всичкитѣ професори, които лекции слушамъ, сж задоволни отъ мене.“

Презъ пролѣтѣта на 1827 година, когато Агасизъ билъ на двадесетъ години, разболѣлъ се отъ тифусъ и страхували се, че не ще да оздравѣе. Щомъ било възможно, занесли го въ къщата на Браунъ, гдѣто много нежно се грижели за него. Когато пооздравѣлъ, отишле у дома си въ Орбъ. Отъ тамъ той пише на Браунъ: „Имахъ щастнето да намѣря около тридесетъ костенурки съ яйцата имъ. Казни на Д-ръ. Лекартъ, че ще му донеся нѣколко — сжщото и за тебе. Задържахъ нѣколко живи и ги турихъ да лежатъ въ мокъръ мѣхъ; слѣдъ четиридесетъ дни яйцата станяха, като грахъ, и малкитѣ жабчета се дивакахъ отвѣтръ на всѣка страна. Майката жаба откачи яйцата отъ краката си и едно малко жабче изскочи, но умръ отъ нѣмание на вода. Тогава турихъ всичкитѣ яйца въ единъ сѣдъ пълненъ съ вода и ето! въ единъ часъ време двадесетъ жабчета плуваха свободно. Ще се потруди да ги отгледамъ и надѣвамъ се да станатъ отлични костенурки. Най-големата ми сестра е занята да ги рисува всѣки день, за да имае иллюстраци отъ постепенното имъ развитие.“

Презъ есенята на 1827 години, Агасизъ и Браунъ отишли въ Мюнхенския университетъ, гдѣто се срѣщали съ Шинеръ, по-послѣ отличенъ ботаникъ. Той писалъ, че отъ една си прозорецъ можатъ да гледа на „Тиролскитѣ Альпи чакъ до Апензелъ. . . Голѣмо удоволствие ми прави, като гледамъ, поне, на частъ отъ нашитѣ Швейцарски планини. За да се любувамъ по-вече, азъ съмъ си турилъ масата срѣщу прозореца, за да почиватъ очитѣ ми на милото ми отечество, всѣкога когато си вдигна главата.“

Въ Мюнхенъ, младитѣ студенти били поощравани на по-вече занимание отъ присѣйствието на много отлични мѣже. Делигеръ давалъ лекции по сравнителната анатомия, Шеллингъ по философията; Окенъ по естественната история, физиология и зоология; Марциусъ по ботаниката. Агасизъ и Браунъ живѣли въ Деллингеровата къща. Стаята имъ наскоро станала центръ, гдѣто по-отличнитѣ студенти се събирали и била наречена „Малката академия.“ Тука различни студенти държали лекции, всѣкой

по специалността си; често пжти, даже, професори присъствували, като слушатели.

„Въ онази стая,“ казва Агасисъ, слѣдъ години, „направихъ всичкитъ скелети за Вагларовата *Естественна система на пълзащитъ*; тамъ веднъжъ ми посѣти знаменития анатомистъ Микелъ, пратенъ при мене отъ Деллингеръ, за да ми прегледа анатомическитъ приготовления, а особно рибнитъ скелети, които бѣхъ исписани отъ риби. При себе си държахъ постоянно двама артисти на работа; едни рисуваше различни предмети отъ естественната история, а другия фосилни (стари останки) риби. Всѣкога плащахъ на едни артистъ, а нѣкога и на двамата. Не бѣше лесна работа, тъй като годишно отпуснахъ ми пари бѣхъ, само около петдесетъ желтици; но тѣ бѣхъ по-бѣдни и отъ мене и тъй можахме да се спогодимъ. Микроскопа си го бѣхъ купилъ чрезъ писанне. Горкия Агасисъ! той ималъ по-послѣ още по-голѣми финансови затруднения.

Г-нъ. Динкелъ, единъ отъ артиститъ, който работилъ много години съ Агасисъ казва: Скоро се намѣрихъ занятъ, всѣки день, да рисувамъ сладководни риби, до като той сѣдѣше до мене да ги описва, или ми посочва какво иска да работи. . . Никого не се разядосваше, макаръ, че по нѣкога имаше голѣми спънки; той си оставаше спокоенъ и върнеше всичко тихо: приятелски се усмихваше на всички, и бѣше спомагателна ръка за тѣзи, които бѣхъ въ нужда. Въ това време той едва имаше двадесетъ години, но бѣше вече най-отличния студентъ въ Мюнхенъ. Всички го обичахъ и високо цѣняхъ. . . Той обичаше веселото общество, но самъ бѣше въздърженъ и никога не правяше шумъ. Той отбираше даровититъ и по-напредналитъ студенти, защото не искаше да си губи времето въ обикновенъ разговоръ. Често пжти, когато виждаше нѣколко студенти да отиватъ на голяй, той ми думаше: „Ето ги че отиватъ съ другитъ. . . . Азъ ще вървѣ по моя пжтъ, Г-нъ. Динкелъ — и не самичкъ. И азъ ще бѣджъ предводителъ!“

Агасисъ писалъ на братъ си, Августъ: „Ще те интересува да знаешъ, че работи съ единъ младежъ, Д-ръ. Борнъ, по анатомията и естественната история на сладководнитъ риби въ Европа. Ний вече имаме доста събранъ материалъ, и надѣвамъ се, до пролѣтъ, или пакъ презъ лѣтото, да публикуваме първата частъ. Усърдно те съвѣтвамъ празнитъ си часове да прекарвашъ въ учение. Чети много, но само добри книги. . . Помни, че само статистическо и политическо знание може да отличи истинския търговецъ отъ обикновения продавачъ и да го

води въ предприятията му. . . Пиши ми какво прочитаеш и за плановѣтъ си, защото едвамъ можъ да вървамъ, че има нѣкой, който живѣе безъ планове; азъ, поне, не можъ.“

Не е чудно, че майка му започнала да се беспокои, защото тя нищо не слушала отъ сина си за нейния проектъ, медицината? Тя му пише, че забѣлжва въ писмото му, като „че е нажелевъ и недоволенъ. Защо гледаеш съ отвръщение къмъ медицината? Размислилъ ли си сериозно преди да отхвърляшъ това звание; Дѣйствително ний не можемъ да одобримъ такъвази една постѣпка; съ това ти губишъ предъ нашитъ очи, и свѣта ще почне да мисли, че си непостояненъ и несмисленъ момъкъ. А най-малкото пжтно на характера ти ще бѣде смъртенъ ударъ за насъ. . . Разбира се, че не можешъ да събирашъ трандафели безъ търние. Живота навсѣкждѣ се състои отъ мъчности и удоволствия. Споредъ мене истинното щастие на живота се състои въ това: да правишъ добро на подобнитъ си, да бѣдешъ съ чиста съвѣсть, да искавашъ честно хлѣба си, да се трудишъ съ работата си да си доставишъ малко спокойствие, да ошастливишъ тѣзи що те заобикалятъ; всичко друго е само сънъ, или пакъ допълнение на горѣназложеното.“

Тогава добрия швейцарски свещеникъ прибавя за да умири неспокойната натура на сина си: „Ако е непременно нужно за щастieto ти, да растрошишъ ледовѣтъ на двата полюса, за да намѣришъ космитъ на нѣкой маммотъ. . . поне чакай, догдѣто ти се нареди сандѣка и си извадишъ паспорта, че тогава ни говори. Но почни съ извършване най-първия си планъ, да вземешъ една херургска диплома. . . Моята философия е тази, да изпълнявамъ длъжноститъ, които си намиратъ въ моя кръгъ, че даже и тогава имамъ по-вече работа, отъ колкото можъ да извърши.“ Благодарение, че Лудовикъ не притѣжавалъ този видъ философия, която се задоволява съ енорията, по край едно швейцарско езеро; неговия кръгъ билъ свѣта и днесъ два континента (суши) се гордѣхъ съ него.

С.мѣва.

Жени Линдъ.

олкото и да се очудваме, че цѣлото население, се види, като обаено отъ една проста шведска дѣвойка, пакъ нашето очудване е нищо, сравнително съ самото чудо.

Ти си ъж видѣлъ, затова разбирашъ гра-

циозността, достоинството, веселостта, начина на влазиането, стоението, обноската, гласът ѝ...

Трѣбва да си въобразиш характеръ съ всичкитѣ високи качества, но прочувствуванъ отъ скромностъ кротостъ, смисленностъ, мъдростъ и благочестие. Обноска на една княгиня съ простосърдечието на дѣте и добротата на ангелъ.“

Тѣй писалъ за нея Станле, по послѣ Вестминстерския архиерейски намѣстникъ, на единъ свой приятель.

Менделесонъ казалъ: „Въ живота си не съмъ срѣщналъ по-благородна, по-истинна и дѣйствителна по артистична душа, отъ тази на Женни Линдъ. Не съмъ срѣщалъ естествена дарба, учение и горѣщо съчувствие съединени въ едно цѣло до таквази степенъ; макаръ, че съмъ виждалъ едно отъ тѣзи качества по развито въ друго нѣкое лице, струва ми се, никога не сж били тѣй съсрѣдоточени само въ едно.

Друго таквози даровито сжщество не ще да се роди наскоро.“

За Андерсенъ, Женни Линдъ била въодшевление. Той казалъ; „Чрезъ Женни Линдъ първомъ почнахъ да чувствавамъ святостта на искусството. Отъ нея се научихъ, че човекъ трѣбва да забрави себе си въ служението си на Всевишния. Нито книги, нито другъ нѣкой, е ималъ такова облагородяюще влияние върху ми, като поетъ, колкото Женни Линдъ... Тя е щастлива — като че не принадлежи вече на този свѣтъ. Една благородна, благочестива душа, както нейната, не може да се развали отъ почести.“

Фредерика Бремеръ ѝ нарекла: „велика ар-

тистка, но още по-велика по непорочността на живота си, като човѣческо сжщество.“

Женни Линдъ се родила въ Стокхолмъ, Швеция, Окт. 6, 1820 година. Баща ѝ билъ добронравенъ, но слабохарактеренъ човекъ, и не можалъ да се грижа за семейството си, състояще отъ майка ѝ и нея. Той ималъ добъръ гласъ и обичалъ музиката.

Майка ѝ била жена съ голѣма енергия и рѣшения, която се грижила за дѣте отъ пър-

вия си мжжъ и въ прибавка, мжжа и дѣтето отъ второто ѝ задомианне, чрезъ учителствование. Затова не е чудно, че била изгубила голѣма частъ отъ естественното си приятно расположение, като постоянно била загрижена, какъ да ги прехрани.

Майката не могла да се грижи за дѣтето си и да учителствува, затова Женни живѣла три години у единъ органистъ, нѣколко километра далечъ отъ Стокхолмъ. На тази ранна възраст тя показвала необикновена обичъ за венчко полеко, голѣма страсть за пѣнието на птичкитѣ, за дървесата и дивитѣ цвѣта.

Слѣдъ завръщаннето си въ Стокхолмъ, тя ходила на училището, гдѣто

майка ѝ учителствувала, и по-вече другаряла съ баба си. Последната била първа да изна, мѣри, че Женни имала гласъ за пѣние.

Единъ день, слѣдъ като чула военната музика да смири изъ улицата, отишла до пианото, и като мислила че е сама, тя почнала да свири това що чула отъ солдатитѣ.

Баба ѝ като чула свирението, извикала името на заварената ѝ сестра, Амалия, като си предполагала че е тя. Женни уплашена скри-

ЖЕННИ ЛИНДЪ.

ла се подъ пианото. Когато баба ѝ ъж намѣрила, извикала очудено: „Това ти ли бѣше, синко?“ Дѣвойчето си исповѣдало съ сълзи на на очи. Когато се върнѣла майка ѝ, баба ѝ казала: „Добрѣ ми запомни думитѣ; това дѣте ще ти спомогне.“

Учителствуванието не ѝ спомагало много, затова Г-жа. Линдъ се рѣшила да го напусне и да стане гувернантка, като взѣла съ себе си Амалия. Бабата и Женни отишли въ Сиропиталището.

Дѣтето не било още довольно голѣмо, за да чувствува голѣмата имѣ бѣдностъ, и както казала по-късно въ живота си; „азъ си пѣяхъ на всѣка стѣпка и подскокване.“

Женни Линдъ, въ Канна, на 1887 година, малко нѣщо преди смъртѣта си, тѣй говорила за раннитѣ си години на най-стария си синъ: „Обичното ѝ мѣсто било да сѣди съ котката си на прозореца въ стаята на надзирателя, да пѣе и гледа като минаватъ хората. Минувачитѣ по улицата се чудили на гласѣтъ ѝ. Между другитѣ минавала и слугинята на Г-ца. Лундбергъ, дансѣжъ (играчка) въ Царската Опера, която казала на господарката си, че никога не е чула толкози сладко да се пѣе, както пѣяло малкото дѣвойче на котето си.

Г-ца. Лундбергъ наскоро познамѣрила чие било дѣтето, и пратила да повикатъ майка му, (която се види да се била върнѣла по това време въ Стокхолмъ,) да доведе и дѣтето за да ѝ погѣе. Когато ъж чула, тя казала: „Дѣтето е генией; трѣбва да го възпитаашъ за театръ.“ Но Женни Линденета майка, както и баба ѝ, необичали театралнитѣ представления, и не искали, даже да чуѣтъ за това.

„Тогава трѣбва, поне, да ъж дадете да се учи по пѣние, казала,“ Г-ца. Лундбергъ. Най-послѣ сполучила да предума майката, и ѝ дала една препорѣчителна писмо до Г-нъ. Крелнусъ, придворния секретаръ и началникъ пѣние въ Царския Театръ.

Отъ тамъ направо тѣ отишли, но като достигнали до широкитѣ стѣпала на Операта, майката почнѣла да се смущава и до нѣкъдѣ отвърщава. Но малката Женни Линдъ усърдно ъж молила да вървѣтъ и влѣзли въ стаята, гдѣто сѣдѣлъ Крелнусъ. Дѣтето му испѣло нѣщо отъ Винтеръ.

Крелнусъ билъ до толкози трогнатъ щото се просълзилъ и казалъ, че ще ъж заведе при Контъ Пукъ, началника на Царския Театръ и ще му каже какво съкровище намѣрилъ. Веднага отишли, но първото питанне на Конта било: 'На колко години е?' Крелнусъ отговорилъ на деветъ! 'Деветъ ли!' се извикалъ Кон-

та; 'Това не е *Забавачница!* А Царския Театръ!' И не искалъ, даже да ъж погледне.

„Добрѣ“ каза Крелнусъ, 'ако Конта не иска да ъж чуе да пѣе, тогава азъ ще ъж учѣмъ безплатно, и единъ день тя ще го очуди!' Тогава Конта се съгласилъ да ъж изслуша. Когато пѣла тя, и той сжщо тѣй се просълзилъ, и отъ онази минута тя била взѣта да се учи по пѣние и възпитава на държавни разности.“

Почти двадесетъ години по-послѣ, когато името ѝ било въ всѣка уста и добрия Крелнусъ билъ на близо до умирање, той ѝ писалъ въ отговоръ на едно нейно благодарително писмо: 'Интереса ми въ тебе е, и всѣкога ще бѣде твърдѣ голѣмъ. Почетѣта ти, сполуката ти ще бѣдѣтъ утѣха на старостѣта ми и мѣхлемъ за страданията ми.“

За десетъ години Женни се учила и представлявала въ Царския Театръ. Ученицитѣ живѣли по различни частни кѣщи въ града, като театра плащатъ за храната и облѣкото имъ. Г-жа. Линдъ напустнѣла гувернанството си, върнѣла се въ Стокхолмъ, гдѣто взѣла дѣщеря си и други дѣвойки на пансионъ. Въ театра дѣвойката учила, пѣние, изразително четене, танцъ и други нужни нѣща за званието ѝ, а майка ѝ се съгласила да ъж учи на пиано, французски, история, география и други.

Нѣмски езикъ тя учила, когато била на двадесетъ и четири години, но усвоила добръ произношеніето му. Когато била въ Америка Н. П. Вилисъ казатъ: „Тя съвършено добръ владѣе френски, а английски говори много сладко.“

Тѣзи ранни години, препълнени съ работа, не били твърдѣ щастливи за младата дѣвойка. Майката съ многото си грижи и отчаяния, въроятно е била раздражителна и Женни, като немогла да търпи постоянното спрѣкване, побѣгнѣла. Стѣдъ като излазали на сѣдилището семейството Линдъ и управителитѣ на театра, дѣвойката била повърнѣта при родителитѣ си, на които законно принадлежала.

При все това, тя обичала майка си, и когато се поминѣла на 1851 година (Женни била въ Америка тогава) писала на една своя приятелка въ Швеция това: „Майчината си смъртъ горчиво чувствувамъ; защото всичко бѣше вече изгладено помежду ни. Надѣвахъ се, че ще живѣе още много години... и сега като бѣше станжло по-тиха и по-смысленна можахъ да заобиколя старостѣта ѝ съ радостъ, тишина и нежна грижа. Но пѣтицата Господни не сж нашитѣ пѣтица.“

Женни започнѣла да прѣставлява щомъ ъж взѣла въ Царския Театръ. На десетъ го-

дини тя играла Анжела въ „Полската Рудница“. На слѣдующата година тя била Иоханна въ „Тестаментетъ.“ Печата говорилъ за нея, че показвала „чувства и изразителностъ, които надминували годинитѣ ѝ.“

Презъ тринадесетата си година, тя излѣзла двадесетъ и три пѣти на сцената. На седемнадесетата си година, тя вече била излазяла на сцената сто и единадесетъ пѣти, съ което отплатила за храната и облѣклото си. Сега, било вече рѣшено, да ѝ се даде годишна плата около хиляда и петстотинъ лева.

Презъ сѣща година тя излѣзла на сцената деведесетъ и два пѣти въ дванадесетъ различни характера. Тогава тя учила частъта на Агата въ Веберовата „Der Freischütz.“ Единъ день тя искала да задоволи учителката си Г-жа. Ериксонъ, която много обичала, затова се трудила съ всичката си сила да искара частъта си добръ. Но учителката мълчала. Тогава тя почнѣла да си мисли: „Толкози ли съмъ вече неспособна?“ до като видѣла съзи въ очитѣ на учителката си, и послѣдната ѝ казала: „Синко, не можъ вече да те учъ; прави какво знаешъ,“

Презъ 1839 година, най отличната ѝ частъ била Алисъ въ Мейербееровата „Робертъ Диавола,“ която играла двадесетъ и три пѣти, на възхитени слушателства. Толкози се харесала тази пиеса, щото ѝ дали шестдесетъ пѣти за четири години въ сѣщия театъръ.

Бурнвилъ, отличенъ композиторъ (сѣчинителъ на музика) въ Копенхагенъ и въ Стокхолмъ, казалъ по-послѣ: „Гласа ѝ, още тогава имаше сѣщата симпатичностъ и електрическа сила, които сега го правятъ толкози привлекателенъ.“

Презъ сѣщата година, тя отишла на почивка въ Готенбургъ, придружена отъ майка си. Послѣдната писала на мъжа си: „Женни си отпочива всѣки день, или на купата сѣно, или въ ладията на морето, или въ люлката, а казватъ, че хората въ градеца много желаятъ да ѝ чужтъ да пѣе и чужтъ се кога ще бжде. Става единъ, два пѣти да пѣе въ по-отбрано общество, божествената частъ на Изабелла въ Робертъ Диавола. Почти всички се расплакаватъ — а една жена станъ хистерична отъ възхищение; това се е вече расчуло на всѣкъдѣ. Да, тя обайва всички, всички! Голѣмо щастие е да бжде чловѣкъ майка подъ такви условия.“ Горката Г-жа. Линдъ, най-послѣ се удързостила и очевидно било, че се надѣвала за по-добри дни.

Слѣдъ тринадесетото и появление, като Луция въ „Lucia di Lammermoor“ презъ 1840 година, актьоритѣ ѝ направили серенада и ѝ поднесли два сребърни сервиса (такъми) за чай

и кафе, които тя всѣкога сжко цѣнила, и преди смъртъта си завѣщала на най-стария си синъ.

Дѣвойката била съ толкози любезенъ характеръ, колкото и даровита по пѣние. Бѣдния ѝ домъ, и трудната ѝ работа не похабили естеството ѝ, но ѝ направили по-нежна къмъ страждующитѣ и по-смыслена за другитѣ.

Тя почнѣла да добива приятели и между най-отличнитѣ хора въ отечеството си. Ерикъ Густавъ Гейжеръ, отличния писателъ и популяренъ профессоръ по Историата, въ града Упсала, писалъ нѣколко пѣсни за нея. Една отъ тѣхъ особно е възбуждала честолюбieto ѝ.

Дъщерята на Баронъ Л. описва пѣвчката на една вечеринка у тѣхъ тѣй: „На къщия прагъ стои гостоприменика, а до него стои права една дѣвойка съ къдрава коса и блѣди страни: облѣклото е просто отъ тънъкъ, мекъ платъ, а синитѣ ѝ очи сж замисленни, но пакъ привлекателни.

Разговора се успѣва когато стареца доведе посетителката между другитѣ си гости; той не свари да ѝ препорѣча, защото всѣкой ѝ знае името и дѣйствително, въ цѣлата стая името Женни Линдъ! Женни Линдъ! се шепнѣше.

Хубоститѣ на годишното време сж забравени, и това което е още по-добро, всѣкой забравя себе си; кокетничеството исчезва... Високопоставени личности се натрунватъ около простата дѣвойка, и тѣй, поне, веднѣжъ гения се по предпочита отъ високия родъ, хубостъта на душата стои по-нависоко отъ хубостъта на тѣлото.“

Женни Линдъ е била на височина около единъ метъръ и шестдесетъ сантиметра, съ сини глъбоки очи, руса коса, изразително лице, умъ, който набърже схващатъ всичко, презирала одумването и комплиментитѣ, а била, откровенна и непристорна. Живостна била, по като че е имало дири отъ меланхоличностъ нѣщо, което всѣкога се забѣлѣжава у хора, които дълбоко мислятъ и сж запознати съ мъжнотитѣ на свѣта.

Тя съзнавала, че има голѣма дарба, защото всички ѝ наричали „Шведския Славей,“ но чувствувала че трѣбва да употреби всичката си енергия, за да ѝ развѣи. Тя била честолюбива, но по правъ начинъ. Да се обработи всѣкой талантъ, колкото малтъ и да бжде, до най-голѣмата степенъ на развитието му, е длъжностъта на всѣко чловѣческо сжщество. Немарението прави живота на хиляди да бжде отъ долна рѣка. Женни Линдъ спечелила мѣстото си, чрезъ работа и то до толкози щото едвамъ може чловѣкъ да вѣрва.

На двадесетата си година била приета за

членъ на Шведската Царска Музикална Академия и била назначена за придворна пѣвачка отъ Негово Величество, Карлъ Иоанъ. Тя се рѣшила да иде въ Парижъ да слѣдва. Директоритѣ на театра ѝ предложили годишна плата три-хиляди-седемстотинѣ и петдесетъ лева, но тя отрекла.

Презъ лѣтото на 1840 год., Женни Линдъ направила една заобиколка изъ провинцията, за да искара пари и отиде въ Парижъ. Заобиколката била трудна и уморителна. Тя писала на една приятелка тъй: „Плтищата сж много лоши и до толкози, щото колелетата затъватъ на дълбоко въ калъта. Ужасно бѣше най-вече презъ лошото време; но щомъ пристигнѣ въ нѣкой градецъ, и видѣхъ голѣмото добродушие и благодѣтелство, съ която ме посрѣщатъ хората, чувствувамъ, че е грѣшно да мжмрѣ. Не можешъ си помисли до каква степенъ се напредварятъ единъ други, за да ме услужатъ. Доста ме очудва!“

Вече, тя била почнѣла великодушното си раздаване на бѣдни, съ което името ѝ ще се помни и почита. Тя пише пакъ на сжщата приятелка тъй: „Иди и посѣти Брунъ, живописеца, който лежи болѣнъ отъ четиринадесетъ години насамъ; забравихъ да му занесѣ това, което му давамъ всѣки мѣсецъ. Щешъ да ми бждешъ тъй добра, щото да му занесешъ осемъ риксдалл въ банкноти, и да му кажешъ, че тѣзи пари сж за Юлий и Августъ.“

Презъ цѣлия си животъ тя чувствувала, че паритѣ, които печелила ѝ били повѣрени за да ги употрѣбѣва за други. „Всѣка заранъ когато ставаше, тя ми казваше,“ пише Г-жа. Станле, „че чувствувала че гласътъ ѝ билъ дарба отъ Бога, и възможно е, въ сжщия този день да си го поиска назадъ.“

Презъ есенъта на 1840, и пролѣтъта на 1841. тя непрестанно работила. На Юний 19, 1841 година тя се явила за четиристотинѣ и четири и седмий пѣтъ на сцената въ Царския Театръ, отъ десетата си година, когато играла Анжела въ „Полската Рудница.“

Двѣ седмици по-късно, тя трѣгнѣла за Парижъ и взѣла съ себе си едно препоръчително писмо отъ Царица Дезире (жената на Маршалъ Бернадотъ, който станѣлъ, царъ на Швеция и Норвегия въ 1818 год. подъ името Карлъ Иоанъ XIV) до роднината ѝ Мадамъ Маршалъ Султъ. Въ кжщата на послѣдната Женни пѣла предъ Синиоръ Мануелъ Гарция, най-великия учителъ по пѣние въ настоящето столѣтие. По-късно Женни отишла да го посѣти и искавала желанието си да взема уроци отъ него. Тя пѣла „Луция,“ която часъ държала минжлата го-

дина въ Стокхолмъ тридесетъ и деветъ пѣти, но не могла да ѣ довърши. Учителя казалъ, на твърдѣ растрепераната и изнурена отъ работа дѣвойка. „Бесполезно ще бжде да ви давамъ уроци, Господице; виѣ гласъ нѣмате.“

Слѣдъ години, тя разказвала на Менделсонъ, че мжжитѣ ѝ въ онази минута надминували всичкитѣ други, които претърпяла въ живота си.

Тя питала Гарция съ съззи на очи, какво да прави. Види се, че трогнѣтъ отъ голѣмата ѝ скърбъ, той ѝ казалъ да си почива за шестъ седмици, като никакъ не пѣе, а и малко говори. Като се мине това време, нѣка дойде пакъ при него. Веднага тя почнѣла прилѣжно да се занимава съ френски езикъ.

На завръщаннето си при Гарция, той намѣрилъ, че гласа ѝ се билъ подобрилъ, и се съгласилъ да ѝ дава по два урока на седмицата. Тя почнѣла да се упражнява всѣки день по четири часове и по-вече. Презъ десетѣтъ мѣсеца, тя учила безъ никакво прекъсване. Помощта, която Гарция ѝ далъ била цѣнна, но тя знаела, че силата ѝ иде отъ другадѣ.

Тя писала по-късно. Повечето отъ това що знаѣхъ по моето искусство, азъ съмъ го добила съ голѣмъ трудъ и прелѣжание, въпреки чуднитѣ мжнотии. Гарция ме е научилъ, само нѣкои отъ по-важнитѣ нѣща. Богъ ясно ми е показатъ, че трѣбва да учѣ; идеала ми е толкози възвишенъ, щото нѣма смъртенъ, който да му отговаря, поне, до извѣстна степенъ. Затова азъ не пѣхъ по никоя метода; до колкото е възможно, трудѣхъ се да подрѣждавамъ на птичкитѣ; защото само тѣхния Създателъ достига напълно до моитѣ изисквания за истинностъ, ясностъ и изразителностъ.

Гласътъ ѝ се усилилъ по дълбочината на тона си, по ясността въ високитѣ ноти и симпатичното му съображение съ думитѣ на пѣсенъта. Тя се още привикнѣла да пѣлни грждитѣ си съ въздухъ, по такъвъ единъ начинъ, щото невъзможно било да се познае, кога поема въздухъ.

Въ Май на 1842 година тя се върнѣла въ Стокхолмъ, директоритѣ на театра ѝ дали около четири хиляди лева и съ друга прибавка за облѣкло. Първата длъжностъ и наслаждение било за неѣ, да купи една малка кжщица за родителитѣ си.

Презъ лѣтото на 1843 год. Женни Линдъ ходила да пѣе изъ Финландия, гдѣто въсхитени слушателства се събирали. Топелнусъ, поетъ и историкъ, види се, като си спомнялъ за начина, по който народа ѣ приелъ, подиръ смъртъта ѝ,

въ 1888 година, написал едно особно стихотворение посвятено ней.

На слѣдующата година тя ходила да пѣе въ Дании, „Цѣлия Копенхагенъ бѣше въсхитенъ,“ казва Андерсенъ. „Женни Линдъ бѣше първата артистка, на която студентитѣ сѣ правили серианада. Машали горѣхъ около гостоприемната къща, гдѣто пѣ. Тя искала благодарението си съ испѣвването на още нѣколко шведски пѣсни, и тогава се отгѣгли въ единъ отъ най-тъмнитѣ жгли и плачеше отъ душевно вълнение. ‘Да, да,’ каза тя, ‘ще се трудя; ще се стараю, да бѣдъ по-способна отъ колкото съмъ сега, когато дойдъ пакъ въ Копенхагенъ.’

Въ този градъ когато била, чула, че единъ младежъ, който билъ болѣнъ, твърдѣ много съ-желаявалъ, че не можалъ да ѣе чѣе да пѣе. Тя посѣтила домашнитѣ му и пѣла на жена му и на него, макаръ че щѣла да пѣе „Норма“ сѣщата подиръ пладнѣ. Андерсенъ разказва другъ единъ случай отъ нейната добрина. Всѣки часъ отъ времето ѣ билъ занятъ, но като чула, че имало таквози едно дружество, което вземало дѣцата на лоши родители и се грижело за тѣхъ, тя пожелала да спомогне съ съдѣйствието си.

„Нѣмамъ ли азъ нѣкоя празна вечеръ?“ питала тя. „Нѣка да направимъ нѣщо въ полза на тѣзи бѣдни дѣца и да удвоимъ цѣнитѣ.“

Концерта билъ даденъ и прихода по останялъ билъ голѣмъ. Когато ѣ казали на колко бѣдни дѣца ще се помогне съ паритѣ, очитѣ ѣ се прѣлѣли съ съзри, като казала: „На ли е хубаво, че можъ да пѣмъ?“ (Слѣдва.)

Развитието на лъжата у дѣцата и опасността отъ нея за възрастнитѣ.

Отъ Д-ръ. В. Якубовичъ.

(Продължение отъ брой 8.)

И тѣй, ако се вникне внимателно на при-веденитѣ отъ мене образи на дѣтска лъжа, то лесно ще се забѣлѣжи, че тѣ можътъ се раздѣли главно на двѣ категории. Къмъ едната категория спадатъ онѣзи случаи, когато дѣцата лъжатъ, безъ да причиняйтъ съ това врѣда на околнитѣ си. Къмъ другата се отнасятъ цѣлъ редъ отъ случаи, когато дѣтската лъжа е такава, щото принася умнишенна, или не умнишенна врѣда на благосъстоянието, па даже и на живота на възрастнитѣ хора. Последния видъ отъ дѣтско лѣгане има толкова важно обществено и юридическо значение, щото считамъ за необходимо да се спрѣ на него. Често пакти дѣцата фигуриратъ въ сѣдилищата въ качество

на свидѣтели и отъ тѣхнитѣ показания по нѣкога зависи участъта на обвиняемия. Сѣднитѣ, като се водятъ отъ общеразпространения възгледъ за гѣлжбовата невинность и чистосърдечность на дѣцата, твърдѣ често вѣрватъ слѣпо въ тѣхнитѣ отговори и съ туй се нарушава правосѣдието. И наистина, що може да произведе по-голѣмъ ефектъ въ умоветѣ на слушателитѣ, ако не разказа на едно дѣте, съ който описва подробноститѣ на престѣплението, на което свидѣтель или жертва, ужъ, е било самото! Навиността на израза, простотата на обстояновката на дѣйствието, възбуждатъ интереса и увеличаватъ довѣрието въ думитѣ на дѣтето. Родителитѣ на дѣтето, съсѣдитѣ, или други отъ окръжавающитѣ го, обзети отъ вѣншение, подбутвани отъ негодование, или съжаление — като се гледа на сюжета на произшествието — често пакти и неволно, се трудятъ за въ своя полза да предадѣтъ на неговото заекване съсѣмъ друго значение. По нѣкога тѣ задаватъ на дѣтето такива въпроси, каквито то, нито е снѣувало, а въ сѣщото време му подсказватъ и такива отговори, които никога не би се родили самостоятелно въ дѣтската глава. По такъвъ начинъ, украсенъ съ варианти, съ измислици вече отъ самитѣ възрастни, се създава богатъ материалъ за сѣдебно стѣдствие и за обвинение на нѣкой невиненъ човекъ. За обяснение на това ще разкажъ нѣколко такива случаи, публикувани въ различни чуждестранни журналы. Д-ръ. Lasegue билъ повиканъ въ качество на експертъ по едно твърдѣ важно дѣло, което се заключавало въ слѣдното: Единъ богатъ търговецъ билъ арестованъ вследствие обвинението му отъ едно десетгодишно момиче за посѣгане върху невинността му. Показанията на момичето били толкова правдоподобни и отчетливи, щото, безъ да се гледа на външнитѣ клетви и протести на обвиняемия, неговата участъ внасяла на косъмъ. Обаче сѣдѣтъ се усъмнитѣ въ нѣкои си подробности по дѣлото и преди да произнесе окончателната присѣда, заповѣдано било на Д-ръ. Ласега да произведе експертиза. Последния извадила на яве слѣдующето: момичето ходило въ училище и веднѣжъ се вържало въ къщи много по-късно отъ колкото всѣки другъ пакъ. Майка му се уплашила и щомъ си дошло, взела да го пита — кѣдѣ се е бавило до туй време. Като забѣлѣжила, че момиченцето ѣ се запъва въ отговоритѣ си, тя захванжала да го утрупва съ купъ въпроси, а смутеното дѣте на всичко отговаряло съ „да.“ Най-сетнѣ майката взела да си въобразява: дали момиченцето ѣ не е станжло жертва на нѣкоя гнусна измама и, обзета цѣла отъ тази идея, като му

задавала въпроси все въ туй направление, неуспешно му подсказвала и отговоритѣ. Когато мжжѣ ѝ си дошелъ, тя, въ присъствието на дъщеря си, му разказала цѣла история, измислена отъ самата неж. Момиченцето не само, че не протестираше, но, напротивъ, усвоило дума по дума цѣлия разказъ и поискало да го отведжѣ въ онази улица, гдѣто живѣлъ търговеца, когото майка му подозирала въ престѣплението. Довели го до къщата и като го попитали: въ тази ли къща го е водилъ господинътъ, то отговаряло на всичко утвърдително. Пѣ такъвъ начинъ се набралъ богатъ материялъ за прокурорско обвинение и трѣбвало грамадни усилия, за да може да се изясни всичката тази басня, която загрозявала съ нещастие съвършено невинния човѣкъ. Въ други случаи дѣцата измислюватъ за другитѣ и за себе си цѣли истории и даватъ лъжливи показания по причина на ненормалното си психическо (душевно) състояние. На 19 Ноември 1885 год. едно момче, на име Морин, синъ на вѣстникопродавачъ въ Парижъ, изчезнало (липсало) изъ къщи още отъ сутринята. Надвечеръ родителитѣ му се извѣстили отъ полицейския префектъ, че синъ имъ билъ изваденъ изъ р. Сена отъ двама рибари и свѣстенъ. Като захванжли да снематъ дознание отъ момчето, то разказало, че когато сутринята, по заповѣдта на майка си, излѣзло отъ къщи да продава вѣстници, срѣцнало единъ господинъ, който го поканилъ да върви подирѣ му, но понеже то отказало, господинътъ го хванжлъ за ръка и го повлѣкжлъ на сила. Дълго време го водилъ по този начинъ, до като най-сетнѣ го довелъ до брѣга на рѣката и го тласнажлъ въ водата. Като взело да вика, дошле двама господиновици, които ловили риба, извадили го отъ рѣката, отнесли го въ близката къща гдѣто го стоплили, промѣнили му дрѣхитѣ и т. н. Този разказъ момчето повтаряло предъ мнозина, безъ никакви варианти (измѣнения) То описвало човѣка, който го хвърлилъ въ водата, така отчетливо, щото полицията, безъ много трудъ го намѣрила и го арестувала, безъ да гледа на всичкитѣ му кльтви и увѣрнения, че е невиненъ. Указало се, че той билъ съдържателъ на подвижния анатомически музей, откритъ преди нѣколко недѣли наблизо до къщата на момчето. Полицейския приставъ потривалъ ржцѣ отъ удоволствие, че така скоро е намѣрилъ престѣпника и даже не допускалъ въ умътъ си, че едно такова седемъ годишно момче може да измисли цѣла история, съ такива отчетливи подробности. Въ пълната истинностъ на показанията на дѣтето полицията се убѣдила, главно отъ неговото предварително описание дрехитѣ на обвиняемия и ку-

потата на дѣсния му кракъ. Слѣдствието, обаче, извадило на яве, че всичко — отъ начало и до край — е съчинило само момчето, тѣй като, за щастие, обвиняемия сполучилъ да докаже съ свидѣтели, че въ онзи день и часъ той не е билъ въ Парижъ. Отъ изслѣдване душевното състояние на това момче се видѣло, че то страда отъ халюцинации и отъ бълнувания, че го преслѣдватъ. Когато се открилъ наблизо до къщата имъ анатомически музей, то всѣки день се спирало по дълго време предъ прозореца на музея и наполовина отъ любопитство, наполовина отъ страхъ разглеждало мъртвитѣ глави, що се виждали презъ стѣклата вътрѣ. Веднѣжъ, като стояло предъ прозорцитѣ на музея, чуло че съдържателя вика: „Молиж, Господа, азъ ще ви покажъ главата на Морин, убитъ отъ Госпожа С.“ Тѣй като и фамилията на момчето била такава, то въображението му подсказало, че господинътъ иска да покаже на публиката неговата глава, и че за тази цѣль той ще го убие. Това му произвело такова силно впечатление щото взело, даже да не може да спи; захванжло да му се струва, че съдържателя на музея го преслѣдва на всѣкъдѣ, и ето веднѣжъ му се престорило че той го гони. Обзето отъ ужасъ, момчето бѣгало, безъ да се помни, и паднажло въ водата. Рибаритѣ наистина го извадили, отнесли го въ къщи, изсушили го, и дѣйствиелно го преоблѣкли. По такъвъ начинъ първата частъ отъ показанията му излѣзла съвършено измисленна, а втората — относително спасяването му — напълно вѣрна. По нѣкога младитѣ исторически субекти, подъ влиянието на хипнотизма вѣрватъ въ истинността на такива, случивши се ужъ съ тѣхъ, факти, които въ сжщностъ, никога не сж били. Въ клиниката на професоръ Шарко, въ Парижъ, нѣколко години преди това се намирала едно младо момче, което страдало отъ истерика и поради туй отъ време — на време дохождало въ хипнотическо състояние. Въ такова състояние то увѣрявало, че 50-тѣ франка, съ които располагало, били му подарени отъ ассистента на Шарко, макаръ че въ сжщностъ ги било получило отъ родителитѣ си. Когато го попитали кждѣ сж се дѣнжли 20-тѣ франка, понеже въ болницата имало на съхранение само 30 франка, момчето измислило цѣла история, че ужъ го отпускали отъ болницата да си купи нѣкои нѣща, че купило за 20 франка единъ предметъ за своя тоалетъ, а останжалитѣ 30 франка дало на съхранение. Всичко това то обяснило съ пълна увѣреностъ въ истинността на думитѣ си, макаръ, че въ сжщностъ никога не било пускано отъ болницата на вѣнъ, нищо не било купувало и че

источника за произхождението на предмѣта, на когото то указвало, билъ съвсѣмъ другъ. Въ други случаи дѣцата клѣветъ сами себе си и си преписватъ престѣпления, които никакъ не сж извършили. Това правятъ, отчасти отъ желание за да, обърнатъ внимание на хората върху себе си, отчасти когато се уплашатъ отъ распитванията на другитѣ. Нѣколко години преди това едно момче на 13 години се обвинявало въ това, че хвърлило въ водата своя малтъкъ другаръ, когото не могли да намѣрятъ въ продължение на 3 дѣня. Обвинението било сградено въз основа на това, че когато изчезнало момчето неизвѣстно гдѣ, то третия другаръ утвърждавалъ, че го видѣлъ заедно съ обвиняемото, като се кѣпали въ рѣката, и че вѣроятно това послѣдното го е удавило. Обвиняемото момче се защищавало твърдѣ слабо и въ смущението си отговоряло „да“ на всичкитѣ въпроси. Обаче, слѣдъ нѣколко дѣна, удавеното дѣте се върнало у дома си здраво и читаво. Едвамъ тогава излѣзло на яве, че обвиняемото момче не само не се защищавало, но даже клѣветило само себе си. Въ други случаи лѣжливитѣ показания на дѣцата могатъ да иматъ лоши послѣдствия, не само за отдѣлни личности, но даже и за цѣлъ народъ. Въ единъ малтъкъ унгарски градецъ се изгубило, неизвѣстно гдѣ, едно момиче. Слѣдъ 2½ мѣсеца билъ намѣренъ въ рѣката разложенъ вече дѣтски трупъ, когото едни вземали за трупа на изгубеното момиче, а други не. Въ този градецъ имало силна религиозна борба между Християнитѣ и Евреитѣ. Прѣдставялъ се тъкмо сгоденъ случай, за да се посели въ общественото мнѣние още по-голяма ненависть къмъ Евреитѣ, като ги обвинятъ, че сж умъртвили момчето въ тѣхната синагога, за да получатъ за священнодѣйствието си християнска кръвъ. (Всичкитѣ послѣдни случаи е описалъ Motet въ Annales d'Hyg. Publ. 1887 год. стр. 485). Расказанитѣ отъ мене случаи твърдѣ ясно показватъ, съ каква осторожность трѣбва да се отнася сѣдебния слѣдователъ къмъ показанията на дѣтето, което утвърждава, че е видѣло, или чуло каквото и да било, съ каква боязливостъ трѣбва да приематъ сѣдебнитѣ засѣдатели свидѣтелскитѣ показания на дѣтето, което расказва подробности на престѣплението, извършено отъ баща му, или отъ другъ чуждъ човѣкъ. Най послѣ, всичкитѣ подобни случаи убѣждаватъ, че трѣбва да имаме съвсѣмъ слабо довѣрие въ расказитѣ на дѣца, които по природата си сж наклонни всичко да преувеличаватъ и всичко да измислюватъ. Понѣкога дѣцата расказватъ своитѣ измислици, както видѣхме, така правдоподобно,

щото всички слушатели се излъгватъ. Pour la bonne bouche ще привеждъ случая, станалъ въ 1886 год. въ Парижъ. Въ квартала Chapelle произлѣзло голѣмо вълнение въ умовитѣ на хората вслѣдствие бръщолевенията на едно 8 годишно момиче, Берта, което посѣщавало училището въ улица Torgu. То расказвало на другаркитѣ си, че баща му, надничаръ, преди 5—6 дѣня донесълъ единъ трупъ и, слѣдъ като го влачилъ по улицата, хвърлилъ го въ канала, а то съ свѣщъ въ рѣка вървѣло преди него и му свѣтило. Скоро тази история се распрѣснѣла изъ цѣлия кварталъ; слуха отишелъ до полицията и било назначено изслѣдване. При изслѣдването по това дѣло, излѣзло, че то е пълна измислица отъ страна на момчето, тъй като на въпроситѣ, що му задавалъ полицейския комисаръ, то лукаво отговаряло, че измислило тази басня, за да смае своитѣ другарки и че то говорило за трупа на куче, а не на човѣкъ. По такъвъ начинъ, това живо (пъргаво) момиче, което, на гледъ, обѣщавало твърдѣ много за въ бѣдѣще, успѣло да заблуди не само другаркитѣ си, роднитѣ си, цѣлия кварталъ, но даже и полицията.

Съ това азъ свършвамъ за лѣжката и измамата у дѣцата. Макарь, че всичкитѣ приведенни отъ мене примѣри неволно застаиятъ да се отнеме отъ дѣтинството този ореолъ на справедливостъ, съ който то обикновенно се украсява, ала при все туй, това време отъ човѣческия животъ остава подиръ себе си впечатлѣния и въспоминания толкова свѣтли и толкова жизнорадостни, щото всѣки отъ насъ въ тежкитѣ минути отъ житейскитѣ негоди и печални разочарования, неволно се извъртица, макаръ и мислено, къмъ щастливитѣ години на своето отдавна преминало дѣтинство, което, уви, безвъзвратно е изчезнало. (Край.)

Дѣца-пияници.

Превелъ отъ руски: Т. Ганчевъ.

Едно отъ най-ужаснитѣ послѣдствия отъ народната простота и пиянство, е распространението на този гибеленъ порокъ между дѣцата. На 16-ий, Февруарий т. г. Д-ръ. В. Ф. Якубовичъ е прочелъ, въ събрането на лѣкаритѣ, една твърдѣ интересна лекция. Заемаме нѣколко свѣдения отъ отчета за тази лекция въ „Новости.“

„Забѣлѣзва се, че пиянството въ дѣцата никакъ не е рѣдко явление. Едни отъ тѣхъ проявяватъ тази страсть още въ нежната си възраст — едва ли не още когато бозаждатъ: у други тя настѣпва по-късно. Описани сж случаи, когато момченца на 4-5 години сж били лѣкувани отъ бѣла треска (delirium tremens).

Откъдѣ добиватъ дѣцата страсть къмъ спиртни-тѣ пития? Тя може да бѣде наслѣдствена, или пакъ добита отъ постѣ; въ послѣдний случай тя нѣма никаква наслѣдствена подготовка.

Влиянието на наслѣдственността, въ това отношение, е било извѣстно още въ старитѣ времена.

Кой отъ родителитѣ е по-вече виноватъ въ предаванетоъ пиянството на потомството?

Изобщо, може да се каже, че тукъ майката има по-големо влияние: майчиното влияние се продължава презъ всичкото време на несправността ѝ и презъ цѣлия периодъ на кърменето, влиянието пакъ на бащата е по-малко продължително.

Обаче, както и да е, и бащата и майката може да бѣждатъ причина, щото да станатъ дѣцата имъ пияници. Ако сравнимъ дѣца, които сж се родили преди нѣкой отъ родителитѣ имъ да се е предалъ на пиянство съ други, които сж се родили слѣдъ това, за да се убѣдимъ какво грамадно влияние има този факторъ (пиянството), то ще видимъ, че първитѣ сж здрави а вторитѣ болничави.

Интересно е, че такова влияние указватъ не само пияниците, въ собствена смисълъ на думата, но даже и такива родители, които само въ продължение на нѣколко, по-вече или по-малко, години сж употребявали спиртни пития, безъ даже да сж дохождали нѣкога до степенъ на опивание. А кой отъ насъ, освѣнъ членоветѣ на обществата за „трезвенность“, не испива по нѣколко чапки на день, преди ѣденіе, за добиваніе апетитъ! Заслужва да се пресмѣтне на каква сума възлизатъ тѣзи чапки въ течение на нѣколко десетки години, за да се не очудваме слѣдъ това на страшната смъртностъ у дѣцата. И това е очевидна истина. Магнусъ Гусъ, счита пиянството, като главенъ факторъ за смъртта на дѣцата въ Швеция. Нѣкои мѣстности въ Швеция, Нормандия и др., гдѣто пиянството е твърдѣ много развито, немогатъ да поставятъ редовенъ наборъ за войници, защото младежитѣ сж недоразвити.

Ако ли видите дѣца съ неправилно развити органи и даже съ отсъствие на главния мозъкъ, слабоумни, идиоти, то вий почти никога нѣма да се изтъжете, ако кажете, че нѣкой отъ родителитѣ, или прадѣдитѣ на такива дѣца е билъ пияница.

Много дѣца, що още бозаждатъ, сж до толкова разположени къмъ спазми, щото при най малкото допирание до тѣхъ, тѣ падатъ въ несвѣсъ. Причината на това е пиянството у родителитѣ или роднинитѣ имъ. По думитѣ на професора Ковалевский на 60 процента епилептици родителитѣ сж били пияници. Пиянството на родителитѣ става още причина за така нарѣчената дѣтска паралича, вслѣдствие на която дѣтето остава сакато за презъ цѣлия си животъ.

Не рѣдко у дѣца — пияници се срѣща възпаление на мозъчната ципа (обвивка); такива дѣца, слѣдъ като измъжватъ нѣколко десетки дни родителитѣ си, умиратъ.

И тъй силата на наслѣдственността по отношение на пиянството, е твърдѣ голѣма. Родителитѣ предаватъ на дѣцата си разположение къмъ болѣсти, които се явяватъ като слѣдствие отъ него (пиянството).

Често пжти родителитѣ придаватъ въ наслѣдство на дѣцата си страсть къмъ пиеніето и въ такива дѣца страстьта къмъ спиртниѣтѣ питиета води къмъ не по-малко ужасни слѣдствия. Такова дѣте още въ първитѣ 2-3 години отъ живота си съ охота облизва сѣдътъ, въ който е имало вино. Най-често тази на-

клонностъ се явява въ време на юношеската възраст на момчетата и въ моминството на дѣвницитѣ, макаръ тѣ и да не сж видѣли никога лоши примѣри. Имало е случаи, когато слѣдъ една капка ракия, дадена на двѣгодишно дѣте, послѣдното е проявявало неудържима страсть къмъ нежъ. Разказватъ за едно четиригодишно дѣте, което претѣпкало кола презъ краката, когато било пияно, че щомъ се свѣстило, поискало да пие ракия. Указало се, че родителитѣ на това дѣте били пияници. Страстьта къмъ виното у такива дѣца за нѣколко време, като че ли е потаена и неочаквано пламва, безъ особенни нѣкои явни причини.

Но срѣщатъ се и явни причини. Така напр. много майки даватъ на кърмачкитѣ ракия за апетитъ, или пакъ самитѣ кърмачки (или майкитѣ) пиятъ така щото дѣтето систематически привиква на спирта и по този начинъ, чрезъ грѣдното млѣко, отровва цѣлия си организъмъ отъ него. Вдъхването (поеманіето) на спиртни пари не по малко е вредно и въ това отношение на такива дѣца, едва ли не на всяка крачка, се удава случай да искаждатъ на яве потаената си страсть. А знайно е какво несмѣтно количество има у насъ портерши, бирени, винени складове и други мѣста, гдѣто атмосферата е наситена отъ алкохолни пари! Къмъ такива именно явни причини трѣбва да отнесемъ сжществующия въ сѣвернитѣ страни обичай, гдѣто турятъ въ устата на дѣцата ципка натопена въ ракия съ цѣлъ да ги умиръждатъ, или пакъ имъ даватъ да пиятъ вода, въ която е прибавено ракия.

Отъ всичко това излиза поучението: да стѣпватъ въ бракъ лица, отъ които едно — мжжътъ или жената — има страсть къмъ спиртни пития, е крайно рисковано.

Длъжностъ на лѣкаря въ туй отношение е, да даде нуждитѣ разяснения; отъ такива разяснения се нуждаждатъ особено женитѣ, които често пжти стѣпватъ въ бракъ съ явни пияници, като хранѣтъ надежда, че ще могатъ да ги поправятъ. Това поправяние, уви, може да има най-гибелно слѣдствие за потомството.

Срѣща се и самостоятелно пиянство у дѣцата и причината на това често пжти сж пакъ родителитѣ, или околнитѣ имъ. У насъ твърдѣ много е распространѣнъ обичай да даватъ на дѣцата ракия съ надежда, че ще имъ се потърси и когато порастнатъ, тѣ никакъ нѣма да ъж пиятъ; обаче това често пжти довежда до туй, че дѣцата скоро захващатъ да пиятъ и то не по-малко отъ възрастнитѣ. Други пакъ даватъ на дѣцата вино съ цѣлъ да заякнатъ физически и умствено и по този начинъ ги приучватъ на този порокъ, или по-право на тази болѣсть. Ето, защо не трѣбва да се приучватъ така сжщо дѣцата да пиятъ вино, даже и при ѣденето.

Въ Германия сжществува обичай да зематъ съ себе си дѣцата in's Grüne, гдѣто послѣднитѣ скоро привикватъ да пиятъ. У насъ, въ долния слой на населението, така сжщо се счита за умѣние, ако дѣцата могатъ да пиятъ вино, като подражаватъ на възрастнитѣ. Срѣщатъ се случаи, гдѣто непредпазливостъта отъ страна на възрастнитѣ влияе за развитіе на пиянството у дѣцата: оставятъ предъ очитѣ на дѣцата вино, които отъ любопитство го опитватъ, и като имъ се хареса, незабѣлжжно ставатъ пияници и почватъ да пиятъ, както е показалъ опита, догдѣто могатъ.

Като причина за пиянството у дѣцата трѣбва

да се смѣта още и невѣжеството, недостатъчното развитие на масата, бѣдността, неправилното съвременно възпитание; дѣтския мозък претрупватъ съ масса ненужденъ материялъ, извънмѣрно напругатъ умствената имъ дѣятелность, като пренебрѣватъ тѣхното физическо възпитание; по-голямата частъ отъ такива дѣца ставатъ въ бѣдѣще пияници и самоубийци.

Виното може да принесе полза тогава, когато се дава по предписанието на лѣкаря. И ако се желас, щото по-скоро да настѣпи времето, когато виното би престанѣло да бѣде такъвъ лошъ гений, то осъществлението на туй желание ще настане тогава, когато хората се убѣдятъ, че виното не е обикновена, както водата напитка, а цѣлителино сръдство, което, при неразумно употребление, може да принесе най-голяма вреда.

Какъ може една жена да се поддържа сама?

Много жени и моми сѣ принудени сами да се грижатъ за себе си, да си искаратъ храната, да плащатъ наема на стаята, въ която живѣятъ, нѣща за които почти никога по непредѣ не сѣ мислили, защото имъ сѣ били доставени отъ мили, чийто очи сѣ склопени и рѣцѣ сѣ грижили за всѣкога. Два въпроса се испречватъ предъ нея: Какво може да работи? Какво да работи?

На жената, или момата, която се намира въ такъво едно положение, нѣка ѝ каже това:

Най-първо сѣдни и мисли, безъ да се тревожиш много, какво можешъ да правишъ. Като размишлявашъ ти дохождашъ до заключението, че до сега си била, като полското лале, нищо не се правила. Но какво си предпочитала да правишъ? Обичала ли си, да се занимавашъ съ преправяние на роклитѣ си, или пакъ промѣнение украсението на шапката си? Критикувала ли си храната, когато не е била по вкусѣ ти? Обичашъ ли да учишъ дѣца? Можешъ ли да се грижишъ за болни? Можешъ ли да шиешъ? Обичашъ ли музика, или предпочиташъ рисуване?

Мисли си и помни, че нѣщото, което най-много обичашъ съ време и залагане, най-добре ще вършишъ. Избири си внимателно, да ли искашъ да станешъ капеларка, шивачка, готвачка, писарка, сестра милосърдна, или какво да е друго занятие, което ти си харесва. Всичкиѣ сѣ занятия и си иматъ методи, начини, за заучаване.

За да станешъ капеларка трѣбва да чиракувашъ, а това значи, че първата година не ще ти се дава никаква плата и твърдѣ малко втората. Шивачество може да започнешъ и ще ти се плаща по малко, ако умѣешъ ситно да шиешъ, това що е било вече илидисано. Да заучишъ готварство потрѣбно ти е цѣла година. Като учителка трѣбва да започнешъ съ отдѣленията, освѣнъ ако образованието ти е такъво, щото можешъ да постѣпишъ, като класна учителка, или пакъ въ гимназия. Друго едно занятие, което у насъ трѣбва да се завземе отъ жени е приматарството. Какви нѣща се продаватъ тамъ, ако не женски потрѣбности? Кой най-добре би могълъ да услужи женитѣ, освѣнъ други жени? Истина е, че обикновено платата бива малко, но съ време тя ще се увеличи съразмѣрно съ твоята опитность. Но никого въ чиракѣта не му плащатъ много, защото работата се плаща съобразно умѣнието, ползата, количеството и усилията, които се полагатъ за нея, Друго, че веднѣжъ като

искарашъ чиракѣта, ти ставашъ вече калфа. Азъ не си предполагамъ, че си едно глупаво дѣте, но вече жена, която имашъ малко опитность въ други работи, и тази ти опитность ще ти се притече на помощъ въ особната работа, която си избрала.

Истина, че не е лесна работа, но трѣбва да се помни, че за да се поддържа челоуѣкъ, кждѣ и да е, съ работа, не е лесно нѣщо. Сега да си предположимъ, че си си избрала занятието и си се приготвила за работата си, пакъ трѣбва да си търсишъ мѣсто. Има разни начини, по два отъ тѣхъ сѣ най-удобни. Първо чрезъ препорѣката на нѣкон твои влиятелни роднини, или приятели; второ чрезъ обявление въ нѣкой вѣстникъ. Истина е, че може да излезе скъпо, но има ли нѣщо, което да става безъ пари? Друго, че нѣма нужда да туришъ името си, но да помолитъ нѣкой приятелъ, или познаникъ да се отнесатъ до неговия дюканъ, тѣй щото ще избѣгнешъ това, което ти се види за много неприятно.

Но да кажемъ, че намѣришъ мѣсто, пакъ има нѣща, на които трѣбва особно да внимаваши.

Първо: внимавай на облѣклото си. Не си купувай евтини премѣни, съ блѣскави краски и отъ най-последната мода. Не носи нищо, което ще привлѣча внимание. Роклята ти да е проста, тъмна, ако носишъ капела и рѣкавици, да сѣ сѣщо тѣй тъмни. Бѣди толкова чиста, колкото желаси, но не да привлѣчашъ внимание съ труфилата си. Жена, тѣй облѣчена, привлѣча на работница. Нито мъжеѣ, нито женитѣ гледатъ съ приятно око на момичето, което е облѣчено съ много натруфена рокля, съ шапка, която е дигнѣта татѣтъ хе, на въздуха. Свѣта сѣди всѣка жена споредъ облѣклото ѝ, много по-вече отъ колкото си мислимъ ний. Роклята ѝ нѣка е отъ толкова евтина материя, колкото може да си купи съ паритѣ, но да нѣма по нея още по-евтина гарнитура.

Второ: Бѣди още по-внимателна въ обноската си; бѣди учтива, тиха и не бърбори твърдѣ; най-вече, пази се да се не сѣмнешъ, въртишъ очитѣ на самъ на тамъ, или пакъ да се преземашъ. Особно бѣди внимателна въ обноската си сръбмо мъжеѣ. Жената, която е принудена сама да си искара прехраната, често пѣти е изложена на съвсѣмъ малко учтивость, ако не умѣе съ достоинство да се държи. Има жени — моми, които мислятъ, че не е криво да сѣ приятни, лѣскави къмъ всѣки мъжъ, съ когото се срѣщатъ. Тѣ мислятъ, че най-важното нѣщо въ живота имъ, е да привлѣчатъ мъже къмъ себе си и сѣщата идея носятъ, когато отиватъ по работата си. Такви момичета ще бѣдѣтъ често пѣти обиждани и не ще се гледатъ съ добро око отъ по-вечето мъже. По азъ, знамъ дѣвойки, които могатъ да ходѣтъ кждѣ да е по работата си, безъ да чуѣтъ, ни една не почетена дума, защото сѣ тихи, скромни, достойни млади жени. Гледай да нѣмашъ много работа съ мъже, да ли сѣ млади, или стари; не се отнасяй по такъвъ начинъ, щото всѣкой да си заключи, че си кокетка. Жената, която кокетничавъ въ кое да е положение, е зѣвъ възпитана, но това, бива особно вредно за работницата жена, защото по-кварва характера ѝ, както убива и бѣдѣнето ѝ.

Внимавай съ какви приятели се събирашъ. Бѣди учтива къмъ другаркитѣ си, но не бързай да станешъ интимна. „Всичко испитвай, а доброто дръжъ,“ е добръ съветъ за кой да е. Всичко, което се насемешъ да правишъ, прави го тѣй, щото да влезе въ работа. Ако само наполовина мислишъ да карашъ занятието

си, не ще да сполучиш, и по добръ никакъ да го не захващаш.

Най-голямата причина на несполуката на работната ни класа хора се състои въ това, че желаятъ да спечелятъ колкото се може по-лесно пари и затова бързатъ да довършятъ работата си, колкото е възможно въ по-късо време, безъ да обръщатъ внимание на усъвършенствуванието. Не внимателната шивачка, безгрижната капеларка, която праща смачкана работа, криво мишката на машината, съ конци, които се подаватъ тукъ тамъ; готвачка, която недоварява, или изгаря хънето си, хлѣба ѝ бива тиклавъ и салатата ѝ безвкусна; учителка, която не може да заинтересува дѣцата си, нито да имъ раскаже урока, за да го разбератъ; писарка, която е невнимателна да държи чисто книгитѣ си, нито пакъ да напише едно чисто, ясно писмо, не сж работници, които намиратъ добри мѣста, нито пакъ ги държатъ. Работа, за която се плаща добръ, трѣбва да е вѣрно и добръ извършена, а не смачкана, набрана, упалана.

Никога не се срамувай отъ честна работа; ти си до толкози госпожа и благородна жена, когато си шивачка, готвачка, забавачка, или учителка, колкото ако принадлежеше на „високитѣ кръгове“, за които работятъ бащи, братия, или съпрузи. Една отъ най-добритѣ жени, отъ тѣзи които познавамъ, е шивачка; а единъ отъ най-благороднитѣ мъже, е слуга. Характера е най-главното нѣщо въ този животъ; той е подпорката и тоягата на която се надѣвашъ въ предприятието си, за да се поддържашъ. Въ жената той е отъ особна важностъ. Не гледай на работата, като на наказание, ужасъ, нужда, която трѣбва постоянно да оплаквашъ. Работата е благословението на живота. Нѣма чловѣкъ, толкози за съжаление, колкото мъжа, или жената, която „нѣма работа, а има време.“ За таквози лице живота е празенъ, безъ никакво наслаждение; хлѣба, който искавашъ съ ржцѣтъ е по-сладкъ отъ този, който ти се подарява. Едемската проклетия въ сжщностъ е благословение. Ако си млада, ятка и здрава, работи — не отъ вѣтъ силитѣ си, — и работата скоро ще ти стане наслаждение. Книгата, картината, украсението, което ще си купишъ съ спестенитѣ си пари, ще ги цѣнишъ много по-вече, отъ колкото милионера неговитѣ сжщности.

Още едно нѣщо, което не трѣбва да забравя никоя жена-работница: Пази си здравето. То е капиталътъ ти; безъ него ти не можешъ да работишъ. Не се старай толкози много да си добръ облѣчена, или да ти стои дрехата напето, щото да се недооблачашъ топло отъ долу. Недѣй да вѣдешъ само сладки хетията; но топли се и храни съ питателна храна. Помни, че 'здравъ умъ се намира у здраво тѣло', а и двѣтъ сж необходимо нужни за работницата.

Ръководения отдѣлъ.

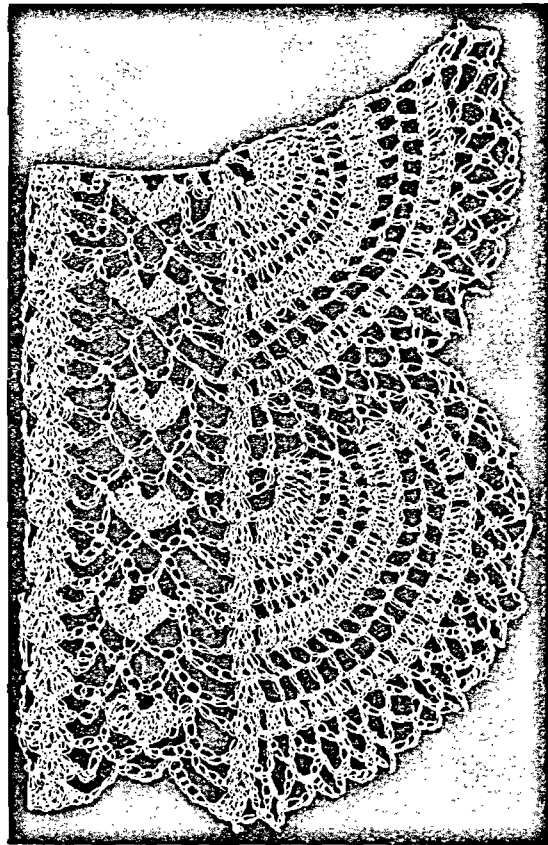
Тантела № 1.

Най-първо, направи коса, (синжиръ) отъ 16 клупа 1-я. редъ. — Обърни се и направи 6 намѣтани стълбчета въ 3-я. клупъ отъ шина; коса 4 клупа и бодни безъ намѣтка въ 2-я. клупъ по нататъкъ по дългата коса; коса 4 клупа и бодни безъ намѣтка въ 2-я. клупъ по нататъкъ. Сжщото се повтаря петъ пѣти. Само че послѣдното бодване се прави съ намѣтване и послѣдватъ 3 намѣтнати стълбчета раздѣлени помеж-

ду си съ 1 клупъ коса. Направи тогава 5 клупа коса и бодни безъ намѣтка въ сжщата дупка, гдѣто се бодвахъ стълбчетата.

2-я. редъ. — Коса 3 клупа; 12 стълбчета съ намѣтка въ пълнежа (криволеца), който е направенъ по сжщия начинъ въ 1-я редъ; коса отъ 5 клупа и да се бодни безъ намѣтка въ втората дупка, 12 стълбчета съ намѣтка въ третата дупка; коса 5 клупа. Пълнежъ (криволецъ) отъ 6 стълбчета безъ намѣтка, съ коса 2 клупа помежду имъ.

3-я. редъ. — Коса 4 клупа. Обърни се и направи 6-тъ. стълбчета съ намѣтка; коса 4 клупа, бодни безъ намѣтка въ 3-я. клупъ на първата дупка. Коса 4 клупа, бодни безъ намѣтка въ срѣдната на пълнежа (криволеца); коса 4 клупа, бодни безъ намѣтка въ

ТАНТЕЛА № 1.

3-я. клупъ на послѣдната дупка; коса 4 клупа, бодни съ намѣтка въ пълнежа (криволеца) и направи 4 стълбчета съ намѣтка; по 1 стълбче съ намѣтка между всѣкое стълбче съ намѣтка отъ по-предния редъ.

4-я. редъ. — Коса 3 клупа; по 1 стълбче съ намѣтка и 1 клупъ коса между всѣкое отъ 12-тъ. стълбчета съ намѣтка; пълнежъ (криволецъ) 4 стълбчета съ намѣтка; коса 5 клупа, бодни въ 3-я. клупъ на 2-та. дупка; коса 5 клупа, бодни въ 3-я. клупъ на 3-та. дупка; коса 5 клупа, бодни съ намѣтка въ пълнежа и направи 6 стълбчета съ намѣтка.

5-я. редъ — Коса 4 клупа, бодни съ намѣтка въ пълнежа (криволеца) и направи 6 стълбчета съ намѣтка; коса 4 клупа, бодни безъ намѣтка въ третия клупъ на 1-та. дупка; коса 4 клупа, бодни безъ намѣтка въ втория клупъ на 2-та. дупка; коса 4 клупа, бодни безъ намѣтка въ четвъртия клупъ на 2-та.

дупка; коса 4 клупа, бодни въ третия клупъ на 3-та дупка; коса 4 клупа, бодни съ намѣтка въ пълнежа и направи 4 стълбчета съ намѣтка. По 1 стълбе и 1 коса помежду 12-тѣ стълбчета съ намѣтка.

6-я. редъ. — Коса 3 клупа; правѣтъ се по 3 стълбчета съ намѣтка въ всѣка дупка. Повтори отъ край до край втория редъ на горната страна на оплетената тантела.

7-я. редъ. — Повтори отъ край до край 3-я. редъ на горната страна на оплетената тантела. Коса 3 клупа, бодни вървѣтъ първата дупка; коса 3 клупа, бодни въ слѣдната и т. н.

8-я. редъ. — Коса 4 клупа, бодни едно стълбе съ намѣтка въ първата дупка. Коса 1 клупъ, бодни съ намѣтка въ слѣдующата дупка. Повтори сжщо тъй до другия край. Коса 1 клупъ; повтори отъ край до край 4-я. редъ отъ горния край отъ оплетената тантела.

9-я. редъ. — Повтори отъ край до край 5-я. редъ. Направи по 3 стълбчета съ намѣтка въ всѣкоя дупка, презъ цѣлия редъ, и тъй ще се образува послѣдния пълнежъ въ питката.

10-я. редъ. — Коса 4 клупа, бодни презъ едно стълбе, но безъ намѣтка; повтори сжщото отъ край до край, догдѣто достигнешъ пълнежа на горната частъ на тантелата; повтори отъ край до край 2-я. редъ.

11-я. редъ. — Повтори отъ край до край 3-я. редъ на горната страна на оплетената тантела; коса 4 клупа, бодни безъ намѣтка въ дупката; повтори сжщото до края.

12-я. редъ. — Коса 4 клупа, бодни безъ намѣтка въ дупката; Повтори отъ край до край, догдѣто достигнешъ пълнежа на горната частъ на тантелата; повтори отъ край до край 4-я. редъ.

Тантела № 2.

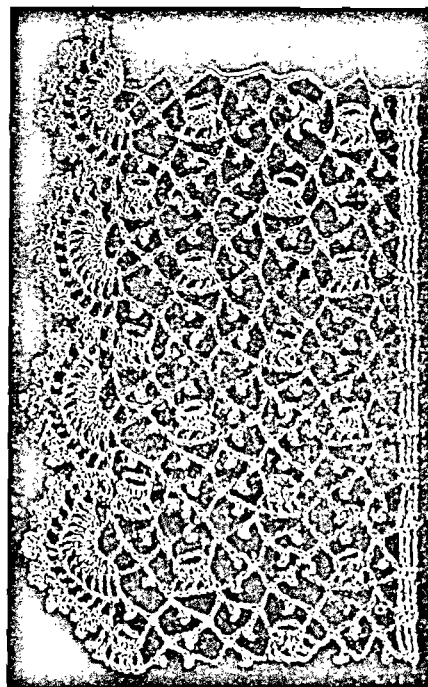
Коса петдесетъ и два клупа.

1-я. редъ. — Бодни безъ намѣтка въ 13-я. клупъ отъ шиша; коса 6 клупа, бодни въ 6-я. клупъ на косата, като бронишъ отъ послѣдното забожданне; коса 10 клупа, направи единъ гръчелъ, като боднешъ въ 2-я. клупъ на косата; 1 стълбе безъ намѣтка, 4 стълбчета съ намѣтка, 1 стълбе безъ намѣтка, да се направѣтъ въ гръчела; коса 2 клупа, бодни въ 6-я. клупъ на косата, като бронишъ отъ послѣдното забожданне по нежъ; коса 2 клупа, гръчелъ (гръчела се прави, като се направи още 4 коса и се бодне въ послѣдния клупъ на вече направената коса отъ 2 клупа); коса 6 клупа, бодни въ 6-я. клупъ на първата коса. Още веднѣжъ повтори сжщото. Коса 10 клупа, направи гръчелъ, като боднешъ въ 2-я. клупъ, безъ намѣтка, на сжщата коса; обърни се и направи 1 стълбе безъ намѣтка, 4 стълбчета съ намѣтка, 1 стълбе безъ намѣтка; коса 2 клупа; бодни въ 6-я. клупъ на косата, като бронишъ отъ послѣдното забожданне; коса 2 клупа, гръчелъ (по сжщия начинъ както по горѣ) коса 2 клупа по нежъ; бодни по 1 двойно стълбе (съ двѣ намѣтки) въ 3-я. клупъ на косата, но като прескочишъ 2 клупа; коса 1 клупъ.

2-я. редъ. — По 1 стълбе безъ намѣтка въ всѣкое двойно стълбе; коса 3 клупа; по 1 стълбе съ намѣтка между стълбчето безъ намѣтка, 4-тѣ стълбчета съ намѣтка и 1-то. стълбе съ намѣтка; коса 2 клупа, гръчелъ (гръчела както по горѣ); коса 2 клупа, бодни безъ намѣтка въ третия клупъ на косата отъ 6 клупа въ по-предния редъ; коса 2 клупа, гръчелъ,

коса 6 клупа, бодни безъ намѣтка въ 3-я. клупъ на идущата коса отъ 6 клупа; коса 2 клупа, гръчелъ, коса 2 клупа; по 1 стълбе съ намѣтка между стълбчето безъ намѣтка, 4-тѣ стълбчета съ намѣтка и 1-то. стълбе безъ намѣтка; между всѣкое стълбе да има коса по 1 клупъ; коса 2 клупа, гръчелъ, коса 2 клупа, бодни безъ намѣтка въ 3-я. клупъ на косата отъ 6 клупа; коса 2 клупа, бодни съ намѣтка въ 4-я. клупъ на дупката; направи 12 стълбчета съ намѣтка въ сжщата дупка; 12-то. да е въ 9-я. клупъ на косата; коса 4 клупа, обърни.

3-я. редъ. — 1 стълбе съ намѣтка между всѣко стълбе отъ 2-я. редъ, но да има коса съ по 1 клупъ между тѣзи отъ 3-я. редъ; коса 2 клупа, гръчелъ, коса 6 клупа; бодни, безъ намѣтка въ 1-то. стълбе съ намѣтка; коса 2 клупа, гръчелъ, коса 6 клупа, бодни въ послѣдното съ намѣтка стълбе; коса 2 клупа, гръчелъ, коса 6 клупа, бодни въ 3-я. клупъ на косата отъ 6 клупа; коса 2 клупа, гръчелъ, коса 6

ТАНТЕЛА № 2.

клупа, бодни въ първото съ намѣтка стълбе; коса 2 клупа, гръчелъ, коса 2 клупа; по 1 двойно стълбе въ всѣкое едно отъ стълбчетата, безъ намѣтка; коса 1 клупъ, обърни.

4-я. редъ. — По 1 стълбе безъ намѣтка въ 3-тѣ. двойни стълбчета; коса 6 клупа, бодни безъ намѣтка въ 3-я. клупъ на 1-та. коса съ 6-тѣ. клупа; коса 2 клупа, гръчелъ, коса 6 клупа; 1 стълбе безъ намѣтка въ 3-я. клупъ на 2-та. коса отъ 6 клупа; коса 10 клупа отъ която да се направи гръчелъ, като се съедини края ѝ съ 2-я. ѝ клупъ; да се изпълни съ 1 стълбе безъ намѣтка, 4 стълбчета съ намѣтка, 1 стълбе безъ намѣтка; коса 2 клупа; бодни въ 3-я. клупъ на слѣдующата коса отъ 6 клупа; коса 2 клупа, гръчелъ, коса 6 клупа, бодни въ 3-я. клупъ на слѣдующата коса отъ 6 клупа; коса 2 клупа, гръчелъ, коса 6 клупа, бодни въ 3-я. клупъ на слѣдующата коса отъ 6 клупа; коса 10 клупа, направи гръчелъ, като съединишъ послѣдния клупъ съ 2-я. клупъ

на сжщата коса; обърни се, направи 1 стълбче безъ намѣтка, 4 стълбчета съ намѣтка, 1 стълбче безъ намѣтка; коса 2 клупа, 1 стълбче съ намѣтка между първото и второто стълбчета съ намѣтка отъ минжлия редъ: коса 1 клупъ; повтори сжщото, догдѣто станжтъ 13 стълбчета съ по 1 клупъ коса помежду имъ, обърни.

5-я. редъ. — Едно стълбче безъ намѣтка; коса 3 клупа, 1 стълбче безъ намѣтка, коса 5 клупа, 1 стълбче безъ намѣтка, коса три клупа, 1 стълбче безъ намѣтка. (Нѣка да наречемъ това 3 гърчели). Въ слѣдующата дупка да се направи, само 1 стълбче, безъ намѣтка. Въ третия дупка да се повторжтъ сжщитѣ 3 гърчела. Тѣй да се слѣдва, презъ дупка, догдѣ се изпълнжтъ всичкитѣ дупки на питката. Сега горната частъ на тантелата да искараме: коса 2 клупа, гърчель, коса 2 клупа, 1 стълбче съ намѣтка въ първото стълбче безъ намѣтка; повтаряй догдѣто станжтъ 5 стълбчета съ намѣтка и съ коса по 1 клупъ помежду имъ: коса 2 клупа, гърчель, коса 1 клупа, 1 стълбче безъ намѣтка въ 3-я. клупъ на слѣдующата коса отъ 6 клупа; коса 2 клупа, гърчель, коса 6 клупа, 1 стълбче безъ намѣтка въ 3-я. клупъ на слѣдующата коса отъ 6 клупа; коса 2 клупа, гърчель, коса 2 клупа, по 1 стълбче съ намѣтка, като започнешъ отъ стълбчето безъ намѣтка и слѣдвашъ догдѣ станжтъ 5, а оставашъ по между имъ коса 1 клупъ; тогава коса 2 клупа; бодни въ 3-я. клупъ на слѣдующата коса отъ 6 клупа; коса 2 клупа, гърчель, коса 6 клупа, бодни въ 3-я. клупъ на слѣдующата коса отъ 6-тѣ клупа; коса 2 клупа, гърчель, коса 2 клупа, по 1 двойно стълбче въ вѣжкото едно отъ стълбчетата безъ намѣтка.

Вѣжкою може да слѣдва по-нататѣкъ сама, като гледа на примѣра.

Упжтване по готварството.

Жжщия жезметъ.

Въ голѣмитѣ горѣщии се изисква много тѣлесно напружване, както и умствена сила, за да се търпи голѣмата жега. Затова домашния трѣбва да се труди колкото може да намали часовѣтъ на работата си и да отбѣгнува ненужна работа, която само беспокои цѣлото семейство. Тя трѣбва да се старае, да усвои най-простия начинъ за живѣние, защото той най-много спомага за здравнето, спокойствието и развитието.

Готвение, пране, гладане, бутане, и подобни тѣмъ занимания, по-лесно се извършватъ, по-малко тѣлесно изнурение се изисква, слѣдователно по малко нервно изтощение, ако се правжтъ сутрина рано, отъ колкото въ срѣдъ дневната жега.

Ако брашното е отеѣто още отъ вечерята, кваса натопенъ, солта стаена и хлѣба замѣсенъ на рѣдка кашница, сутринната остава, само, да се замѣси по твърдо и направи на самуни, остави да възде отъ ново и опече рано, рано, вмѣсто да се ѣде топѣлъ, тиклавъ хлѣбъ на пладиѣ съ нѣкое горѣщо ѣтие.

Прането, ако се прави седмично, може да се свърши още преди десетъ часа. Седмично за петъ души хора, растопява се около 350 грамма сапунъ въ врѣла вода, въ която се втапятъ по-чиститѣ бѣли прешерки, които сж били натопени отъ вечерята въ марна вода. Нѣка да постожтъ около половинна частъ, и по-вече даже, покрити отгорѣ съ нѣщо, което не ще остави водата да истине.

Истрий дрехитѣ, извий ги, и ги турй въ друго корито, гдѣто да се залѣжжтъ отъ ново съ врѣла вода

насапунисатъ и накинжжтъ още веднѣжъ за половина часъ. При водата отъ първото корито се прибавя още малко горѣща вода и тогава се прекарватъ по кирливитѣ, или пакъ боядисанитѣ дрехи. Дрехи прекарани, тѣй въ три врѣли води, испиратъ се въ студена и послѣ се прекарватъ въ синилка, Бѣлитѣ се простиратъ на ярко слънце за да побѣлѣжжтъ, а боядисанитѣ на сѣнка.

Лѣтъ да се внимава щото всичкитѣ ѣстиета да не бжджтъ студени. Съ студени гозби и салати трѣбва да се туря горѣщи пития, а съ горѣщи ѣстиета — студени. Ако температурата на стомаха се намали твърдѣ много, то смиланieto се затруднява и по-бавно става.

Супи, картофи и други зеленуци, можжтъ да се сваржтъ още отъ сутринната, а салатитѣ да сж приготвени и нечистени, тогава обѣда на пладиѣ ще стане много набърже.

Екстратъ отъ говеждо мѣсо може да послужва сегисъ-тогисъ, когато искаме на бърже да сваримъ супа, но най-добрата бива отъ прѣсно мѣсо.

Салатитѣ особно се правжтъ лѣтъ, тѣй като сж расхладителни, за това домашния трѣбва вѣрки денъ да не забравя да направи, не сжщия видъ, понеже има толкова различни нѣща, които можжтъ да ѝ послужжтъ.

Ето нѣколко правила за на бърже приготвяние нѣкои сладки работи:

Бабени тиганици.

Двѣ чаши гжето, вкиснатъ млѣко, 2 лжжици кисела смѣтана, доволно пресѣто, бѣло брашно за да стане на кашница; 1 $\frac{1}{2}$ лжжичка готварска сода, размита въ 1 лжжица вода, $\frac{1}{2}$ лжжичка ситна соль, 2 яйца добрѣ разбити. Объркай смѣса добрѣ; тогава разбивай съ една дървена лжжица.

Турй въ тиганя $\frac{1}{2}$ лжжица масло да се запърже, тогава налѣй отъ кашницата, колкото да се покрне навсѣкждѣ дното на тигани. Като се запече върти тиганя, ту на тази страна, ту на другата за да не би маслото да е само въ срѣдата и да прегори нѣкоя друга частъ. Когато се испече отъ едната страна, обърни го отъ другата, догдѣто и двѣтѣ добрѣ се зачервжжтъ. Имай при себе си една голѣма плоска чиния нагорѣщена. Туряй въ нежъ испеченитѣ тиганици и ги покривай съ нѣкоя чиста кърпа, за да стожжтъ топли. Вѣжкою тиганица намазвай съ масло и сладко (каквото желашъ). Когато сж се опекли петъ, шесть и сж истинжли добрѣ, нарѣжи ги презъ срѣдата нѣколко пжти.

Този видъ тиганици сж превъсходни сладки работи, не много скжпи, нито трудни, и за скоро можжтъ да станжтъ, ако се улечи нѣкой чуждъ челоуѣкъ, и желаете да имате нѣщо по-вече отъ колкото, ако си бѣхте сами.

Петмезени питки.

Едно яйце, една чаша петмезъ и една ситно счучана захаръ, една лжжица оцетъ и една готварска сода и доволно брашно за да се замѣси всичкото на тѣсто. Нѣка да се расточи съ точилката, на много тънко, нарѣже на форми каквито искаме; да се турй въ тава намазана съ масло, но не на близо едно до друго за да възиджтъ. Ако се желеае може да се увеличжтъ количествата два и три пжти.

У-ТА ГОДИШНИНА

„ИСКРА“

НАУЧНО-ЛИТЕРАТУРНО И ОБЩЕСТВЕННО СПИСАНИЕ

Излиза въ последне число на всѣкий мѣсець, въ
обемъ отъ 10 печатни коли на 8-ни.

(Излизм сж до сема 10 книжки)

ПРОГРАММА:

1) Романи, повѣсти и раскази (оргинални и преводни) 2) Народни пѣсни, предания, поговорки и пр.; 3) Популярни статии по всичкитѣ клонове на науката; 4) научни новини; 5) Статии по възпитанието; 6) Критически и библиографически отдѣли; 7) Изъ нашия общественъ животъ и 8) Изъ чуждия общественъ животъ.

Годишния абонаментъ си остава пакъ същия при *унольменъ обемъ*

За България 12 лева

За странство 16 лева

На ученицитѣ се прави отстъпка 2 лева.

Абонамента се приема **само годишенъ и предплатенъ** съ пощенски бонове, или пош. записъ. **Пощенски и гербови марки не се приематъ.**

Който събере 10 абонати въ предплата, ще получи 15% възнаграждение.

Въ петата годишнина слѣдва продължение **У-та книжка на „Минжлото“ отъ Ст. Заимова** и прочутия романъ на Ф. М. Достоевский — **„Братия Карамазови“**. Тоя романъ се печата на особни коли, форматъ 4-ни, съ особна номерация, тъй щото да може да се подвърже на отдѣлно.

Тия г-да абонати, които се абонираатъ на У-та година, а не сж получили четвъртата, за да иматъ възможностъ да се снабдятъ съ първитѣ 30 коли отъ прочутия романъ на Ф. М. Достоевский **„Братия Карамазови“**, отпуща имъ се четвъртото годишно течение за 10 лева, намѣсто за 12, а тия, които искатъ да иматъ **„Минжлото“** V книжка, отъ началото, което започва отъ III година на „Искра“, тритѣ годишни течения (III IV и V) имъ се отпуща за 30 лева.

Първа и втора годишнина отдѣлно струва по 20 лева, а двѣтъ заедно се отпущатъ за 36 лева, подвързани. Г-да абонатитѣ, които искатъ да се абонираатъ за петтѣхъ годишни течения, отпущатъ имъ се за 60 лева.

Писма, Ржкониси и парй се испровождатъ на името на редактора-издателя:
В. Юрдановъ въ гр. Шуменъ.

„СЕМЕЙНО ОГНИЩЕ“

ИЛЛЮСТРОВАННО ДОМАШНО СПИСАНИЕ

ИЗЛИЗА ВЪ КРАЯ НА ВСЪКЪЙ МЪСЕЦЪ, ВЪ ОБЪЕМЪ ОТЪ 3 ПЕЧАТНИ КОЛИ, НА 4-НИ.

ПРОГРАММА:

1) Романи, повѣсти и разкази (оргинални и преводни). 2) Биографии на прочути мъже и благородни жени. 3) Статии по възпитанието. 4) Домакинство: а) Кроение и шевъ б) рѣкодѣлие; б) упѣтване по готварството; г) забѣлѣжки по градинарството; д) хигиенични правила. 5) Откъслечи отъ музика. 6) Нѣща, които струватъ да се знаѣтъ; 7) Забѣлѣжки за момичета.

ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ:

За България 8 лева, за странство 9 лева.

Абонаментътъ става само въ предплатата.

Порѣчки и пари се испровождатъ до: книжарницата на А. В. Велчевъ въ гр. Варна, а рѣкописи — до редакторката на Списанието въ сѣщия градъ, — М. Недѣлкова-Попова.
